

Posamezna številka I Din mesečno, če se sprejema list v upravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljena list 5 Din. Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertom po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III. Telefon št. ... in 2996. — List izhaja vsak ponedeljek

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6. Poštni ček. račun. Ljubljana 15.179. Telefon št. 2992

200.000 Japoncev obkoljuje Šanghaj Japonska vlada želi, da posreduje Roosevelt

London, 7. nov. TG. Reuterjev urad poroča iz Šanghaja, da so Japonci izkrcali ogromne vojaške čete v hangčavskem zalivu. Japonske čete so po izkrcanju takoj nadaljevale svoj pohod proti reki Vangpu (ki teče skozi mesto Šanghaj) in že zasedle Sunkjan. Istočasno pa so Japonci tudi že zgradili most čez reko Sučav, čez katerega spravljajo sedaj svoje motorizirane čete. Japonske čete so prišle prav naravnost iz Japonske in dosega njihova moč 200.000 mož. Japonci imajo očitno namen, da vzamejo Šanghaj istočasno s severa in z juga v klešče. Ker Kitajci ne kažejo velikega odpora, je verjetno, da se bo obkoljevalni poskus v prihodnjem tednu posrečil.

Tokio, 7. novembra. AA. Vojno ministrstvo je objavilo, da so bili večji oddelki japonske vojske v petek in včeraj izkrcani južno od Šanghaja in da jim je uspelo prodreti do Huangpuja, južno od Sunkjenga. V borbah je tam padlo okrog tisoč kitajskih vojakov. Zaplenjenih je bilo 5 tankov.

Kitajci so se pričeli umikati iz Putunga. Divizije, ki so branile ta odsek, se umikajo proti Minghonu na cesti Šanghaj-Hangčou. Drugi kitajski oddelki so prekorčili Kuanglu in se približali Nantovu. Japonsko letalstvo jih pri tem ni moglo nič kaj ovirati, ker je včeraj in danes v Šanghaju hudo deževalo.

Šanghaj, 7. novembra. b. Napad na Šanghaj se z vseh strani nadaljuje. Ker ni mogoče dobiti nobenih vesti iz kitajskega vira, prihajajo v pošte samo vesti, ki jih razširjajo Japonci in njim prijazno razpoložene agencije. Zaradi tega ni mogoče verjeti v resničnost teh vesti. Japonci trdijo, da so oni vojniki, ki so jih izkrcali v severnem Šanghaju, prodrli že 20 milj ob reki

Vangfu, kjer utrjujejo nanovo zavzete postojanke. Japonci hočejo vsa bojišča na severu, jugu in zahodu zaokrožiti še preden bo izdal general Macui povelje za splošen in končen napad na Šanghaj. Središče borb je bilo zadnjih 24 ur 30 milj južno od Šanghaja. Kitajci poročajo, da se je 3000 Japoncem posrečilo izkrcati se pod varstvom težkih topov japonskega brodograja. Nova japonska ofenziva ima namen branitelje Šanghaja popolnoma obkoliti ter jim onemogočiti vsak umik. Kitajci trdijo, da so Japonci pri izkrcavanju v Hangčavu imeli ogromne izgube. Zaradi tega je težko verjeti japonskim vestem o borbah v pokrajini Šansi, zlasti še, ker o zavzetju Tajnhava ni nobenih vesti.

Japonski pogoji za mir

Washington, 7. nov. TG. Glavni urednik japonskega lista Niši-Niši, ki potuje zdaj po Ameriki po nalogu japonske vlade, da obvešča časopise o namenih Japonske na Kitajskem, je imel javno predavanje v Washingtonu, prirejeno za častnike. V svojem govoru je dejal, da se je pred svojim odhodom po svetu dolgo razgovarjal z japonskim ministrskim predsednikom knezom Konojem, ki ga je pooblastil, da objavi pogoje, pod katerimi bi bila Japonska vlada pripravljena, da sprejme mirovna pogajanja s Kitajsko. Pogoji, ki jih je takrat navedel ministrski predsednik, so bili sledeči:

1. Japonska si ne želi osvojiti niti pedi kitajske zemlje. Pač pa zahteva od Kitajske, da ustanovi na severu iz petih severnih pokrajin (Hopej, Šansi, Šantung, Suijuan, Čahar) posebno neodvisno

kitajsko državo, v kateri bi opravljala policijsko službo posebna kitajska policija. Varnost v tej novi državi bi bila zajamčena tudi na ta način, da bi s kitajsko policijo sodelovale tudi inozemske čete.

2. Japonska zahteva od Kitajske trdna jamstva proti širjenju komunizma v tej novi državi kakor tudi v ostali Kitajski.

3. Kitajska mora sprejeti, da se okrog Šanghaja ustvari razoroženo ozemlje.

4. Kitajska mora odslej sodelovati z Japonsko na gospodarskem polju in mora prenehati s protijaponskim rovarjenjem na kitajskem ozemlju.

Japonski časnikar je v svojem nadaljnjem govoru pristavil, da Japonska ne bi sprejela kakšnega mirovnega posredovanja Nemčije. — Japonska vlada je mnenja, da imajo Združene države Severne Amerike mnogo več vpliva na Japonskem kakor Nemčija in da zaradi tega japonska vlada tudi želi ameriškega posredovanja na osnovi navedenih mirovnih pogojev. Predlogi, ki jih je stavil Roosevelt, se tudi japonski vladi zdijo najmodrejši.

Kitajci zanikajo pogajanja

Nanking, 7. novembra. b. Zunanje ministrstvo zanika vse vesti o kitajsko-japonskih skrivnih pogajanjih izven bruseljske konference. Kitajski uradni krogi ponovno poudarjajo, da se Nanking v nobenem primeru ne bo pogajal z Japonci, ker smatra za to kot edino kompetentno bruseljsko konferenco. Kitajska je pripravljena pogajati se samo v okviru pacifiškega pakta, vsake drugačne razgovore pa izključuje.

Iz Španije

Salamanca, 7. novembra. AA. Nacionalistične čete so na vseh odsekih aragonske fronte utrdile svoje postojanke in koncentrirale svoje sile. Pri tem jim je bilo vreme zelo ugodno.

Vojvoda Alba, ki ga je Franco imenoval za svojega zastopnika pri angleški vladi v Londonu

Kraljica Marija v Romunijo

Belgrad, 7. nov. AA. Nj. Vel. kraljica Marija je danes ob 14 s svojo sestro Nj. Vis. romunsko princezo Elizabeto, bivšo grško kraljico, odpotovala v Romunijo. Oba oba se je na postaji poslovil Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle.

Vladna kriza v Belgiji

Bruselj, 7. novembra. c. Mandatar krone, zunanji minister Spaak, še zmeraj rešuje vladno krizo. Snoči je že dosegel s katoliki in liberalci sporazum o delovnem načrtu vlade. Tako so pričakovali, da bo nova vlada sestavljena že danes. Toda snoči so katoliki sporočili Spaaku, da zahtevajo 6 ministrov, kakor socialisti, da si je njihovo število manjše. Socialisti so nato odgovorili, da naj imajo katoliki 6, socialisti pa 7 ministrov, toda Spaak bi naj bil samo predsednik vlade, brez ministrstva. Katoliki tudi na to spremembo baje še niso pristali. Vendar pa upajo, da bo Spaak jutri lahko sestavil vlado, ker nima več nobenih načelnih težav.

Rudarji stavka'jo na Poljskem

Varšava, 7. nov. AA. V krakovski oblasti stavka zelo veliko število rudarjev. 10.000 izmed njih je sklenilo spremeniti delovno stavko v gladovno stavko, da bi tako od delodajalcev čimprej izsilili pristanek na striktno izvajanje določb novega zakona o delovnem času v rudnikih. Zakon določa po 7 in pol ure dela na dan.

Varšava, 7. novembra. AA. Med rudarji in rudniškimi podjetniki v Krakovu in Dombrovi je bil dosežen sporazum. Zato se je stavka danes zaključila.

Italijanski teroristi v Franciji

Nica, 7. novembra. AA. Policija je v Cannesu aretirala dva italijanska terorista, in sicer nekega Orsinija in nekega Saechija. Pri njiju so našli večjo količino razstreliva. Pozneje so policijski organi dognali, da je bilo to razstrelivo ukradeno iz nekega skladišča tamkajšnje ladjedelnice. Orsinij je priznal, da je bil v zvezi z anarhistom Tamburinjem, ki je bil že pred nekaj tedni aretiran, ker so ga osumili, da je sodeloval pri znanih atentatih v Parizu.

Kongres zdravnikov

Belgrad, 7. novembra. m. V dvorani Srbskega zdravstvenega društva je bil sinoči III. kongres Zdravniškega sindikata. Na kongresu je imel najprej referat o zdravniškem združenstvu dr. Milivoje Milenkovič. Kongres se je danes dopoldne nadaljeval ter je imelo več delegatov referate o stanovskih vprašanjih. Na dnevnem redu je bil tudi referat o obvezni zdravniški službi na deželi ter o načrtu novega zdravniškega zakona. Zdravniki so se izrekli za obvezno zdravniško službo na deželi ter so samo zahtevali, da se mora precej zdravnikom tam-kaj zagotoviti obstoj. V razpravi so zdravniki poudarjali potrebo, naj bi medicinska fakulteta tudi praktično izpopolnjevala bodoče zdravnike.

Motociklistična dirka v Zagrebu

Zagreb, 7. nov. b. Danes je bila v Zagrebu motociklistična tekma I. Hrvatskega motokluba. Doseženi so bili dobri rezultati.

Motorji s 100 ccm: 1. Stjepan Grgac (IHM) 1.10.

Sportni motorji z 250 ccm: 1. Butler 47 1 pet. (nov rekord kategorije); 2. Uroš 48; 3. Dušan Breznik (Hermes, Ljubljana) 49 sek.

Turistični motorji s 1000 ccm: 1. Kazimir Šostarko (IHM) 54 sek.

Turistični motorji s prikolico: 1. Anton Šildhabel (IHM) 56 sek.

Sportni motorji s prikolico: 1. Emil Zemlak (IHM) 51 sek.

Sportni motorji s 500 ccm: 1. Butler 42 sek.

DROBNE

Newyork, 7. nov. b. Med republikama Haiti in San Domingo je prišlo do napetosti zaradi krvavih dogodkov na meji, kjer so bile ubite štiri osebe. Nevarnost, da pride do odkritih sovražnosti, je velika. Obe republiki sta mobilizirali svoje oborožene sile.

Zveza proti Kominterni

Francoski glas o namenih Nemčije in Italije

Italija: obramba imperija - Nemčija: kolonije!

Pariz, 7. novembra. TG. Zelo značilne so razlage, ki jih objavlja tukajšnji »Temps« o zvezi Nemčije, Japonske in Italije proti Kominterni. »Temps« pravi uvodno v članku, ki ga je prejel iz Rima, da postopa Italija po že znanih načelih. Mussolini se skrbuje o gobje, da bi bil hkrati zaposlen na več zunanje-političnih področjih, marveč se spravi na eno področje, a tamkaj pritisne z vso silo. Dokler je bil Mussolini zaposlen v Španiji, ni hotel tudi pristopiti k japonsko-nemški protikomunistični zvezi, ki je bila podpisana prav pred enim letom. Danes je Mussolini uvidel, da je general Franc tako rekoč že zmagal. Videl pa je tudi, da se sedaj Franco oslanja že na Anglijo. Torej postaja špansko področje za Italijo manj vredno. Poiskal si je sedaj drugo, kjer hoče uveljaviti vso svojo osredotočeno silo.

Kakšna je igra Italije? Ali iščeta Italija in Nemčija novih postojank na Daljnem vzhodu? Nihče tega ne ve, niti more kaj resnega slutiti, Italija do sedaj na Daljnem vzhodu ni imela nobenih interesov, izvemši moralnih kot velika svetovna veljsila, ki mora imeti oči obrnjene na vsa področja zemeljske oble. Nemčija pa je tamkaj imela svoje kolonije. Imela je Maršalske otoke, Karolinske otoke in manjše obalno ozemlje pri Pekingju s pristaniščem Kjavčavom. Slednjega je dobila Kitajska nazaj, otoke pa je pobrala Japonska. Slišali smo, da Nemčija ne želi vrniti njenih posesti na Daljnem vzhodu, marveč, da postavlja zahteve samo z ozirom na Afriko. Torej o določenih ciljih tega zbiranja ni mogoče ničesar reči. Gotovo je samo eno, namreč to, da so se tri fašistične ali dinamične države zbrale v skupni fronti proti boljševizmu in proti Sovjetski Rusiji, ki je matica političnega in kulturnega boljševizma. Čemu, v zasledovanju kakšnih dejanskih, otipljivih ciljev, pa ni mogoče reči. Vsaj danes še ne. Prav gotovo pa ni res, da je Italiji samo na tem, da bo preganjala komunizem v zvezi z Japonsko in Nemčijo, ampak da išče nekaj drugega. Italija si hoče z vsemi sredstvi in na vsak način zavarovati svoj novi imperij, ki je neprestano ogrožen. Ta skrb je na dnu tudi tega najnovejšega zunanje-političnega dejanja Italije.

In kaj hoče Nemčija? Nemčija pravi pravi brez dvoma veliko ofenzivo za vrnitev svojih nekdanjih kolonij. V ta namen potrebuje in je tudi dobila vso veliko vredno oporo svojih zaveznic Japonske in Italije. Nemčija ni na vsak način hotela, da ostane vprašanje kolonij odslej neprestano na dnevnem redu diplomatskih dogajanj. Razume se, da želi Nemčija, da bo postopek pravičen. V ta namen potrebuje večnega sodruštva, da bo njen klic po kolonijah bolj močno odjeknil. Odmev pa mora biti organiziran. Organiziral pa je ta odmev trojni pakt pod zastavo protikomunističnega boja.

Mnenje „Echo de Paris“: Japonska - po naključju...

«Echo de Paris» pravi med drugim, da ta pakt brkone ni naperjen toliko proti sovjetski Rusiji, kakor stvarno proti Veliki Britaniji. Italija, Nem-

čija in Japonska zaenkrat nimajo možnosti, da bi skupno udarile proti Moskvi. Vsaka izmed njih pa je v sedanjih prilikah sposobna, napraviti Angliji ali pa državam, v katerih ima Anglija važne interese, napraviti zelo mnogo škode. Nemčija bi lahko v danem primeru v vsej naglici vrgla svoje letalske sile proti Angliji. Italija bi lahko navajala na Egipt. Japonska more vsak čas ogroziti Hongkong in Singapore. Kar pa smo rekli za Anglijo, velja nedvomno v enaki meri tudi za Francijo. Zato imamo stvarno vtis — kakor smo se prepričali imajo prav enak vtis tudi na pristojnem mestu — da se je Japonska priključila tej kombinaciji samo po naključju in da je ta imenoma pakt stvarno le prvi dokument o zvezi med Nemčijo in Italijo oziroma prvi dokument zvezi, ki je bila javnost o njem poučena.

Italijanska razlaga: Kaj bodo dejale ljudske fronte

Rim, 7. novembra. AA. Poleg onega, kar je bilo omenjeno že v prejšnji vesti, pravi »Giornale d'Italia« v svojem komentarju o sporazumu proti Kominterni med drugim še naslednje:

Ne vemo, kako bodo razne ljudske fronte v Evropi ocenile ta pakt. Eno pa je med tem že gotovo, namreč dejstvo, da ta pakt že od vsega početka pomeni teden sklep več ko 200 milijonov ljudi, da se postajajo v bran proti komunistični nevarnosti. K njim je treba prišteti še mnogo deset milijonov ljudi izven teh treh držav, ki pakt že od vsega početka odobravajo. Za tem paktom stoji narodi, ki jih v notranji politiki združuje ista in skladna stvariteljska volja, in ki se v zunanje-političnem pogledu zavedajo svoje zgodovinske odgovornosti. Narodi, ki stoji za tem paktom so dobro oboroženi na kopnem, na morju in v zraku. V nadaljnjem članku pravi list, da sile, ki so podpisale ta pakt, ne bodo dopustile, da bi postale tudi dežele okrog drugih morij poprišče razdiralnih komunističnih motenj.

Stoletnica rojstva Vuka Karadžića

Belgrad, 7. novembra. m. Ob stoletnici rojstva ustanovitelja srbskega književnega jezika in pravopisa ter zbiratelja in izdajatelja srbskih narodnih pesmi Vuka Karadžića so se pričele že snoči velike svečanosti. Tako je imel sinoči izredno sejo belgrajski občinski odbor, na katerem so sklenili, da se bo park pred Dijaškim domom, v katerem je bil danes odkrit spomenik Vuka Karadžića, odslej imenoval park Vuka Karadžića. Sinoči je bila v gledališču slavnostna akademija, ki so ji prisostvovali zastopnik kralja, prvi adjutant divizijski general Nikola Hristić, prosvetni minister Dimitrije Magarašević, minister brez listnice dr. Voja Djordjevič, skupščinski predsednik Stevan Čirič, predsednik Srbske aka-

kakor velja to za dežele okrog Sredozemskega morja.

Gayda se čudi, da tisk v Parizu, Londonu in Washingtonu neprijateljsko beleži sklenitev tega sporazuma. Ni mogoče razumeti stališča tiska treh demokratskih sil, ki razpolagajo z največjim bogastvom na svetu in katerih trgovsko in državljansko življenje je treba braniti pred komunizmom, ki že skuša prodreti v njihova ozemlja.

Vojaški pomen

Kar se tiče vojaškega pomena tega pakta, Gayda ponovno poudarja, da ne pomeni nikake vojaške zveze. V paktu so navedeni samo pogoji, pod katerimi bi morale pričeti delovati obrambne sile vseh treh narodov. V ostalem bo pravi značaj tega pakta najbolj obelodan po načinu kako ga bodo drugi narodi sprejeli in tolmačili. Pakt treh ni naperjen proti nobeni državi, nego predstavlja nasprotno obrambo proti vsaki grožnji in nevarnosti. Vsekakor bodo sedaj gospodarski problemi Italije, Nemčije in Japonske urejeni v drugačnem in vse večjem obsegu na osnovi njihove solidarnosti. Končno poudarja Gayda, da se je z novo manifestacijo ekspanzije italijanske moči na svetu dopolnil v 18 mesecih v katerih se je dovršila vojna v Abesiniji in ustvaril imperij pod vodstvom Mussolinija in se ukiniteli sankcionistični ukrepi.

Angleži: „Se eno drugo želo...“

Pariz, 7. novembra. c. Med Londonom in Parizom se vrši obsežna izmenjava misli o včerajšnjem podpisu protikomunistične pogodbe v Rimu. Obe vladi sta namreč prepričani, da je politični pomen podpisa pogodbe velik in da je zato treba prisoditi dogodku tudi vso diplomatsko vrednost. Pri tem se izmenjava misli vrši na tej podlagi:

1. zavezništvo med Italijo, Nemčijo in Japonsko se je v zadnjih letih že tako utrdilo, da bi bil podpis nove javne pogodbe prav za prav nepotreben. Torej ima podpis tudi nek demonstrativni pomen;

2. torej mora biti v tej pogodbi še neko drugo želo, ki pa sloni ravno na moči tega zavezništva. Med Italijo, Nemčijo in Japonsko se s to pogodbo vpostavlja prav trozveza, ki je v marsičem podobna predvojni »trozvezi« med Avstro-Ogrsko, Nemčijo in Italijo. Tedanja zveza pa je bila samo evropska, sedaj pa se taka zveza postavlja na svetovno polje, to je, da se s to pogodbo deli svet v dve območji na temelju istih nasprotij, ki so delile Evropo pred svetovno vojno.

demije znanosti dr. Aleksander Belič, številni člani diplomatskega zbora in zastopniki vseh kulturnih društev in ustanov. Na akademiji je govoril o Karadžiću univ. profesor dr. Čorović. Na proslavi je bila izvedena tudi dramatizacija pesmi »Boj na Mišaruc«. Podana je bila tudi apoteoza Vuka Karadžića. Danes popoldne je bil v parku pred Dijaškim domom odkrit spomenik, ki ga je izdelal znani srbski kipar Djordje Jovanović. Spomenik je odkril predsednik Srbske književne zadruge univ. prof. Pavle Popović, ki je imel ob tej priliki tudi daljši govor o zaslugah Karadžića. Jutri bodo velike slavnosti v rojstnem kraju Karadžića Tršiću.

Razstava bratov Šubicev slavnostno vpeljana

Včeraj ob pol enajstih dopoldne je bila na slovesen način začeta zgodovinska razstava, za katero so zbrali vsa dosegljiva dela slavni slovenskih umetnikov Janeza (1850—1889) in Jurija (1835—1890) Šubicev. V veliki dvorani Narodne galerije so se ob tej priliki zbrali naši prvi predstavniki duhovske in svetne gosposke in tako dali pečat veličini in pomembnosti te kolektivne razstave. Prišli so g. ban Marko Natlačen, škof dr. Gregorij Rožman, zastopnik rektorja vseuč. prof. dr. Kelemina, zastopnik divizionarja podpolkovnik Pavlič, pooblaščen minister dr. Izidor Cankar, podžupan dr. Ravnihar, prosvetni inspektor prof. Dolencec, ravnatelj Narodnega muzeja dr. Mal, vseuč. prof. dr. Franc Stele, podpredsednik apelacijskega sodišča dr. Mastnak, predsednik odvetniške zbornice dr. Žirovnik, predsednik Društva slovenskih likovnih umetnikov I. Vavpotič, predsednik zbornice TOI Jelačin, ravnatelj Osrednjega zavoda za žensko domačo obrt Račić, nadalje mnogi odlični predstavniki našega javnega in kulturnega življenja, med katerimi smo opazili g. dr. Kimovca, mgr. V. Stesko, prof. Koblarja, senatorja Gregorina itd.

Zbrano družbo predstavnikov in številnega elitnega občinstva je pozdravil predsednik Narodne galerije dr. Windischer, ki je v svojem otvoritvenem govoru dejal med drugim, da gre pri kolektivni razstavi bratov Šubicev za epohalno doživetje v slovenski likovni umetnosti, za velik in redek svojstveni dogodek, ki se zlepa ne ponavlja in bržčas ne vrača več.

Sedanja skupna razstava cerkvenih in posvetnih del Janeza in Jurija Šubicev vam in vsem prihodnjim obiskovalcem zgornje in nazorno kaže mnogostransko in ogromno življenjsko delo, sijajno veličino in od Boga darovani talent teh dveh naših mož, posvečenega imena in svetlega spomina.

Pričujoča razstava v obeh svojih delih v veliki dvorani Narodne galerije in razstavnem paviljonu vam pa tudi priča, s koliko gorečo vnemstjo so bila poiskana in zbrana zelo razstresena dela, kako globoko kar do dna smo zajeli po domačih hraniščih. V nezapisanem programu Narodne galerije je bil ukaz naše slovenske domovine in slovenske kulturne skupnosti, da mora Narodna galerija smatrati za temeljno točko svojega dela in prizadevanja prireditve kolektivne razstave bratov Janeza in Jurija Šubicev in ta namen, da taka razstava poudari naše priznanje in razodene našo globoko hvaležnost nesmrtnemu delu slavni bratov, ki sta s svojimi nevenljivimi deli za večno zadolžila svoj narod. Ze pred leti je bil soglasno sprejet predlog dr. Izidorja Cankarja, da Narodna galerija priredi kolektivno razstavo bratov Šubicev, Jurija in Janeza. Od predloga samega do uredništvu te misli je dolga in hrupava pot. Ko smo nastopili to pot, ob začetku priprav, smo sami komaj mislili mogli, da bo zbiralno delo rodilo tako obilen uspeh in nam dalo za razstavo tako močeno število umetniških del cerkvenega in posvetnega značaja. V toliki obilici zbrana cerkvena in posvetna dela so vodila kar neogibno skoraj samo po sebi do dvodelne kolektivne razstave, do razstave cerkvene umetnosti v Narodnem domu in do razstave posvetnih slik v razstavnem paviljonu.

Mnogostevilne lepe slike so zaupane Narodni galeriji za pričujočo razstavo. Obilno je povrnen velik trud posebnega razstavnega odbora, ki ga pod načelnstvom gospoda dr. Rajkota Ložarja sestavljajo gospodje dr. Marjan Marolt, dr. France Stele, profesor Matej Stiernan, monsignore Viktor Steska, odvetnik dr. Milan Šubic, ravnatelj Ivan Zorman. Tem gospodom in pa trojici dr. Rajko Ložar, Ivan Zorman in Stane Mikuž, ki so opravili težavno zbiralno delo, hodeč od sela do sela, od vrha do vrha, od doma do doma, in znašali pred vami zbrana slikarska dela, velja danes naša iskrena in prisrčna zahvala. V arčni skrbnosti sta z umnim delom naša odlična strokovnjaka gospoda profesor Matej Stiernan in profesor Mirko Šubic mnogostevilne zbrane slike večje obnovila, očistila jih peg, očivila jih in pomladila, da jih vidimo osvežene v kar mladostnem žaru in bleisku. Zaupana nam bogata zbirka Šubicev se povrne po tej razstavi olepšana, oživljena in osvežena v tiste naše kraje, od koder so po veliki dobroti in hvalevrednem razumevanju krajevnih čimteljev prišli za kratko dobo k nam v goste.

Ob tej slovesni priliki je naša dolžnost, da damo svoje iskreno priznanje in da izrečemo prisrčno zahvalo vsem tistim upravam in tisti gospodi, ki nam je dala za to razstavo svojo vzpodbudno podporo in oporo ter svoje zaupanje. Bodi mi dovoljeno izreči globoko občuteno zahvalo na tej svečanosti prevziskanemu gospodu knezoškofu, prečastitemu monsignoru Viktorju Steski, gospodu ravnatelju Narodnega muzeja dr. Josipu Malu, prečastitemu gospodom župnim upraviteljem in vsem gospodom privatnim lastnikom in hranilcem slikarskih in grafičnih del bratov Šubicev. Daleč naokoli po naši lepi deželi so bila dela bratov Šubicev razstresena, z velikim naporom smo jih priklicali te dni na slavnostni pregled v belo Ljubljano, res ne vseh, ali do malega vsa imenitnejša. Ko jih pregledamo in se pogledimo v njih čudovit lepoto, šele spoznamo veličino, stvariteljsko silo, darovitost, srce in glavo teh dveh stebrov cele naše novejšje likovne umetnosti.

Za našo likovno umetnost je razstava bratov Šubicev osnovne važnosti: Proža nam celoten

pregled in veren zapis velikega življenjskega dela bratov Šubicev, nove poglede, nove ocene in nove vzpodbude prinese našim umetnikom, našim veščakom ter vsem ljubiteljem naše likovne umetnosti. Moja iskrena želja je, da ta prelepa razstava poživlji in poglobi zanimanje za slovensko likovno umetnost ter za umetniška dela in življenjske potrebe naših umetnikov vseh generacij in vseh struj!

Obema bratoma Janezu in Juriju so bili sojeni samo kratki dnevi. Nobeđen od njih ne doseže starih življenjskih križev, oba rahlega zdravja sta v mladosti vzgledno marljiva, riseta, slikata, večbata, studirata, kopirata in sta tako živ dokaz, kaj more in kaj mora storiti tudi najbolj darovit slikar, da se povzpne do višine slikarskega ustvarjanja doma in na tujem.

Nato je dr. Windischer povabil dr. Rajka Ložarja, da spregovori o Šubicah. Ta je v svojem temeljito zasnovanem predavanju nakazal okolje in pogoje, iz katerih je zrastle umetniško delo bratov Šubicev, ter je to delo podrobno označil z umetniške strani.

Po govoru dr. Ložarja so si prisotni ogledali razstavljena dela, ki vise v dvorani. V Narodni galeriji so namreč razstavljene oltarne in verske podobe. Posvetna dela pa so razstavljena v Jakopičevem paviljonu, kjer so zavzela stene vseh razstavnih prostorov. Zbrane so oljnathe slike, skice in studije ter risbe. Za razstavo je izdan tudi odlični sestavljen katalog, kjer so označene posamezne slike, veličina, lastnik in ostali podatki. Ima 16 strani reprodukcij na odličnem papirju. Ta razstava izpričuje naravnost ogromno delo, ki sta ga izvršila brata Janez in Jurij Šubic, slovenska umetniška evropskega razgleda in veličine. — Zbrana dela kažejo znamenito epoho v naši slikarski umetnosti, ki je večini doslej bila še nepoznana ne samo po obsegu, temveč tudi po svojih odličnih vrednotah. Razstava odkriva precejšen sestavni del naše slovenske zgodovine, pa bi je ne smel prezeti noben izobraženec.

Slovesen začetek proslave 100 letnice Antona Foersterja

Ljubljana, 7. novembra. Letos bo meseca decembra stoletnica, odkar se je rodil pomembni reformator slovenske glasbe in veliki skladatelj Anton Foerster. Ko so pred leti postavljali spomenike zaslužnim slovenskim skladateljem v Vegovi ulici, smo morali z bolestjo opaziti, da je bilo Foersterjevo ime prezrto. Glasbena matica je zdaj popravila svojo napako ter je pripravila cel leden proslav, posvečenih Foersterjevemu spominu. Uvod v te slovesnosti, katerih zaključek bo odkritje Foersterjevega spomenika prihodnje nedelje, je bila današnja slovesna otvoritev razstave v mali filharmonični dvorani v palači Filharmonije. Tam se je danes ob 11 zbralo mnogo odličnih in glasbo ljubčega občinstva, med temi nekateri starejši slovenski glasbeniki, kakor dr. Gregor Krek, stolni dekan dr. Kimovec, ki je zastopal obnem tudi škofa dr. Rožmana, prof. Juvanc, predsednik Cecilijanskega društva msgr. Steska in drugi. Otvoritev razstave je počastil s svojim obiskom g. ban dr. Marko Natlačen, navzočni pa so bili tudi sorodniki velikega Antona Foersterja, tako njegova ga, soproga, 90 letna Petronila Foersterjeva, sina univ. prof. inž. Jaroslav Foerster in višji sodni svetnik dr. Vladimir Foerster ter hčerka ga. Ljudmila, vdova Mankoč. Slovenske slovesnosti je zastopal v imenu Pen-kluba prof. Koblar, kulturni oddelek ljubljanske občine pa dr. Mole.

V pričetku je zapel Slovenski kvintet pesem »Povejte, ve planinec, zelo lepo Foersterjevo skladbo, ki je bila z odobravanjem sprejeta. Nato je ga. Osterčeva dovršeno zaigrala neko klavirsko Foersterjevo skladbo, gdč. Polajnarjeva pa je z velikim umetniškim občutjem zapela ob klavirski spremljavi ge. Osterčeve neko Foersterjevo pesem.

Spregovoril je ljubljanski podžupan in predsednik Glasbene matice g. dr. Vladimir Ravnihar, ki je toplo očrtal pomen slovenskega glasbenega pedagoga skladatelja in reformatorja cerkvenega pelja na Slovenskem Antona Foersterja. Foerster je nad petdeset let delal na glasbenem polju v Sloveniji, čeprav je bil po rodu Čeh. Bil je eden izmed tistih inteligentov, ki so nam jih

Ljubljanska kronika

Današnje prireditve v proslavo Foersterjeve obletnice rojstva, ob 10 dopoldne bo v stolnici slovesna sv. maša, pri kateri se bo pela ena izmed najlepših Foersterjevih maš Missa Quilisma. Po sv. maši je ob 11 dopoldne v škofijskem dvoranu slavnostni občni zbor Cecilijinega društva, ki si je stekel za razvoj cerkvene glasbe v našem narodu celotno 60 let svojega obstanka največjih zaslug. Cecilijino društvo vzdržuje v Ljubljani Orglarsko šolo in izdaja že več desetletij svojo glasbeno revijo »Cerkveni Glasbenik«. Na tem občnem zboru se pravi 60-letnica društvenega obstoja, obnemu pa tudi 100-letnica rojstva Antona Foersterja, ki je bil med ustanovitelji tega društva, več kot 30 let ravnatelj Orglarske šole in urednik »Cerkvenega Glasbenika«. Na občnem zboru bo govoril o Antonu Foersterju skladatelj Matija Tomc. Zvečer ob 20 pa bo v veliki Unionski dvorani koncert Pevske zveze pod vodstvom prof. Marka Bajuka, na katerem nastopi 50 članov moškega zbora in 300 članov in članice mešanega zbora. Tudi za ta koncert se dobe vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice. Sedeti od 10 do 20 din, stoječa 5, dijaška po 3 din. Opozarjamo na programno knjižico, ki je izšla ob tej priliki z natančnim sporedom vseh koncertov in udeležencev.

Drevo ob 8 veliki slavnostni koncert Pevske zveze v Unionu v proslavo Foersterjeve 100 letnice. Dobro so se v spominu grandiozni koncerti agilne Pevske zveze, in sicer iz l. 1928 ob otvoritvi radia, l. 1931 pred uršulinkami (2400 pevcev je bilo 17 pesmi), Sattnerjev koncert ob njegovi 80 letnici (600 pevcev) in spremljevanjem orkestra »Jeffetevo prisego«. Jegličeva proslava, posebno pa še eharistični koncert iz leta 1935 (2000 pevcev) je bilo Tomčev vokalni oratorij. Vsi koncerti Pevske zveze so kar najresnejše pripravljani in kažejo izredno pevsko kulturo širokega formata. Zato zaslužijo njeno delo in trud naših pevcev in pevke vestransko podporo. Na koncertu bo poln oder dragocinskih narodnih noš. — Vabimo!

Komemoracija za nadškofom Jegličem

Ljubljana, 7. novembra.

Danes ob 11 dopoldne je bila v veliki unionski dvorani svečana komemoracija za pokojnim nadškofom in duhovnim voditeljem slovenskega naroda dr. A. B. Jegličem. Dvorano so napolnili tako odraslo občinstvo, mladina, duhovščina in redovniki. Vsa prireditve je izvenela v veliko žalno manifestacijo za velikim pokojnikom. Zalni govor je imel ravnatelj škofijskih uradov g. Jagodič, ki je dolgo let bil v ožjih službenih stikih s pokojnim nadškofom. Predavatelj je pokazal tudi nekaj skioptičnih slik iz pokojnikovega življenja, ob koncu pa se film s pokojnikovega potovanja v Ameriko ter s pokojnikovega pogreba.

Dve lepi proslavi

Ljubljana, 7. novembra.

Danes so oo. jezuiti in pa misijonarji lazaristi proslavili dva pomembna jubileja. Oo. jezuiti so slavili 50 letnico, odkar se je njihov red ponovno vrnil v Ljubljano. Njihova cerkev sv. Jožeta je bila zelo ozaljšana s svetjem, venci in okraski. Davi ob 8 je bila cerkvena slovesnost, ki ji je prisostvovala velika množica ljudi. Prigodil je o. Dostal, ki je očrtal zgodovino in naloge jezuitskega reda. Pontifikalno službo božjo je daroval ob veliki asistenci škof dr. Gregorij Rožman. Skupnega kosila sta se med drugimi udeležila tudi ban dr. Marko Natlačen in škof dr. Gregorij Rožman. Slovesnost je bila zaključena s popoldansko cerkveno prireditvijo, pri kateri je pridigal g. dr. Zdešar.

Misijonarji lazaristi so danes proslavili 200 letnico, odkar je bil ustanovitelj njihove duhovniške skupine sv. Vincencij proglašen za svetnika. Lazaristi so ta jubilej proslavili že s tem, da so ustanovili zavetišče v Zeleni jami, o čemer je »Ponedeljski Slovencec« že poročal, dalje so krasno prenovili cerkev Srca Jezusovega ter postavili krasne nove orgle. Slovesno službo božjo je danes dopoldne v polni cerkvi daroval generalni vikar, prošt g. Ignacij Nađrah. Popoldne je bila zaključna cerkvena slovesnost.

Čehi v dobi našega narodnega preporoda dali, vendar je vse Foersterjevo delo veljalo slovenskemu narodu in kulturi, tako da smemo Slovenci z vso pravico reči, da je bil Foerster naš!

Nato je govoril referent Glasbene matice in zaslužni naš glasbeni delavec g. France Marolt. Naš list je priobčil danes obsežen članek g. Franceta Marolta, ki se ujema z glavnimi mislimi, katere je izjavjal danes pri slovesni otvoritvi Foersterjevih slavnosti. G. France Marolt je med drugim opozoril občinstvo na štiri slike glavnih protektorjev Cecilijanske glasbe in glasbene umetnosti v Sloveniji, to je na škofo Vidmarja, Počarja, kardinala Missio in Jegliča, katerih portreti so razstavljeni. Opozoril je občinstvo tudi na druge zanimivosti razstave, zlasti na rokopise Foersterjevih del. Poudaril pa je zlasti, da so bili slovenski orglarji, katerih nad 200 je Foerster vzgojil, pionirji slovenske glasbe med podeželskim ljudstvom. Kljub temu pa je njihov gmetni položaj še vedno zelo slab.

Gostje so si nato ogledali razstavo, ki jo krasi predvsem herma Antona Foersterja. Na razstavi so številni njegovi rokopisi, »Cerkveni glasbenik«, ki ga je Foerster dolgo časa urejal, slike raznih pospevalterjev lepe slovenske glasbe, tudi razna darila in venci, ki jih je pokojni dobil, ter drugi zgodovinski spomini. Razstava, o kateri bo priobčil podroben opis še redni »Slovencec«, nudi bogat vpogled v slovensko kulturno zgodovino, zlasti v zgodovino naše glasbe.

Ob Foersterjevi 100 letnici:

**Drevo ob 8:
velik
koncert Pevske zveze
v Unionu**

Franciškanska prosveta v Ljubljani priredi na svojem rednem X. prosvetnem večeru v tork. 9. t. m., točno ob 8 zvečer v franciškanski dvorani »Martinov večer«, na katerem bo njena dramska družina uprizorila Ogrinčevdo veseligoj v treh dejanjih »V Ljubljano jo dajmo!«. Med odmori prista zabava, na koncu predstave pa prejme lastnik izžrebane vstopnice »Martinovo gos. Igra režira član Narodnega gledališča g. Milan Skrbinšek. Če hočete na Martinov večer smeja in poštene zabave, si rezervirajte vstopnice v predprodaji v pisarni »Pax et bonum« v franciškanski pasazi od 6 dni navzdol. Člani imajo običajen popust. Dvorana bo kurjena.

Svetopisemski večer. Drevo ob 8 bo na franciškanski porti v dvorani št. 1 svetopisemski večer. Vsi verniki, ki se za ta vprašanja zanimajo, iskreno vabljeno!

Sedežna družina vabi vse svoje člane, da se udeležijo pogreba blagopokojne g. Gine Kodrolove, ki se bo vršil danes ob 3 popoldne izpred hiše žalosti Staničeva ulica 3a (Božigrad) — Odbor.

Ogromni transporti olja in bencina za Avstrijo

Ker se je Avstrija sprla z Romunijo radi kilinga, je ustavila nabavke surovega olja in bencina v Romuniji in krije sedaj svojo potrebo izključno z ameriškim proizvodi. Vsak leden prispel v Trst z oljem natovorjen parnik iz Amerike, ki ga potem prepeljejo z vlaki v cisternah čez naše ozemlje preko Maribora v Avstrijo. Dnevno gre preko Maribora proti Trstu vlak s praznimi, nazaj proti Avstriji pa vlak s polnimi cisternami. Vsak vlak ima po 40 cistern. Olja uvažajo avstrijske Ivdke Everth, Shell in Vakuum Oil Co. Prevzi so se začeli v oktobru ter bodo trajali še ves november, verjetno pa še dalje, če ne pride med Avstrijo in Romunijo do sporazuma. Avstrijec uvažajo bencin, mešano olje za rafinerijo in gorilno olje za tovarne. Organizacija prevoznov je v rokah velike špedijske Ivdke Aleksander Herzig & Co. Naši železniški upravi prinašajo ti transporti znaten dohodek.

† Kaplan Hieronim Šavli

V Kranju je včeraj pri svojih starših po dolgi in mučni boleznii mirno v Gospodu zaspal g. Hieronim Šavli, kaplan pri Sv. Jakobu v Ljubljani in diplomiran filozof. Pokojni gospod se je rodil 28. septembra 1903 v Kobaridu, v mašnika je bil posvečen 3. februarja 1929. Pokopali ga bodo v tork ob 9 dopoldne na župnem pokopališču v Kranju. Naj mu sveti večna luč! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Občni zbor JRZ v Šiški

Ljubljana, 7. novembra.

Snoči je bil v Frankopanskem dvoranu v Spodnji Šiški občni zbor JRZ za Šiško. Prostorno dvorano je napolnilo okoli 300 udeležencev, kar pomenja za izključno politično zborovanje izredno veliko število. Občni zbor je otvoril inspektor v p. Franc Borštner, občinski svetnik. Takoj po otvoritvi je bila sprejeta podzdravna brzojavka našemu ministru dr. Antonu Korošču. G. Borštner je nato obširno poročal o dosedanjem delovanju organizacije, izčrpno poročilo pa je podal tajnik g. Snoj. Sledilo so nato ostala poslovna poročila. V imenu nadzorstvenega odbora je poročal dr. Ivo Česnik, ki je izrekel posebno pohvalo odboru in organizaciji za njuno nadvse agilno delo. Pri volitvah je bil izvoljen ponovno ves stari odbor z g. Borštnerjem na čelu. Po volitvah je bilo poročilo o političnem položaju.

Huda nesreča na lovarnem holodvoru

Danes kmalu po 9 dopoldne se je na tovarnem holodvoru, tik nad viaduktom na Smartinski cesti pripetila huda nesreča. 53 letni vlakovodja Anton Majcen, stanujoč v Tovarniški ulici 1, je odpravljaj neki vlak. Po naključju, ki si ga ne more nihče razložiti, pa je Majcen padel pod vlak. Majcen je imel sam toliko duševne prisotnosti, da se je naglo stisnil med dva železniška praga ter zavpil strojevodji, naj ustavi lokomotivo. Strojvodja tega ni mogel napraviti v prvem trenutku, tako da je lokomotiva Majcena poveljala. Majcen je bil namreč oblečen v debelo obleko, tako da se ni mogel popolnoma stisniti med železniška praga. Lokomotiva je strla Majceno prsi koš, po nekem naključju pa mu ni zlomila nobenega uda. Ko je strojevodja ustavil lokomotivo, so železničarji izvlekli Majcena izpod koles hudo ranjenega, toda še vedno pri zavesti. Reševalni avtomobil je Majcena prepeljal v bolnišnico. Majcenovo stanje je zelo resno.

Vlom v Zasipu pri Bledu

Ljubljanska policija je včeraj dobila obvestilo, da je bilo v Zasipu pri Bledu vlomljeno v hišo nekega tamkajšnjega posestnika. Neznani vlomilec je odnesel okoli 7000 din gotovine, to je pet bankovcev po 1000 din, ostalo pa v stotakah in srebrnikih. Sled za vlomilecem vodi proti Ljubljani.

Mariborski drobiž

Maribor, 7. novembra.

Kaznjenci v pogojno svobodo. Iz tukašnje moške kaznilnice je bilo danes odpuščenih 17 kaznjencev pogojno na svobodo. Med njimi sta dva iz Južne Srbije, ki sta bila obsojena zaradi umora iz osvete vsak na 20 let robije. Eden od teh je prišel v ječo, ko ni bil star niti 20 let. Vseh ostalih 15 je iz mariborske okolice ter so bili obsojeni na dolgelele ječe zaradi uboja in pijanosti.

Polijska racija je bila včeraj. Uspeh pa ni bil posebne omeje vredne, kar je dokaz, da je Maribor precej očičen in se ga sunljivi elementi izogibajo. Aretiranih je bilo nekaj ljudi, katere pa so po zaslišanju zopet izpustili.

Šahovsko prvenstvo Mariborskega šahovskega kluba se je v petek nadaljevalo v III. kolu je prof. Sila premagal Kresnika, inž. Prek Senico, Rutar Radolaha, Kukovec Lukeža jun., Bien pa Mišuro. IV. kolo bodo igrali v tork. 9. t. m. zvečer, zvečer.

Beračenje otrok je v Mariboru žalosten pojav, ki ga oblasti kljub vsem prizadevanjem ne morejo odpraviti. Snoči okrog polnoči je policija prišla v nekem javnem lokalni tri male beračke v starosti od 7 do 11 let, ki so prepevali ter prosili ljudi milodarov. Fantki so dejali, da jih pošilja njihov oče, ki je zidar in stanuje na Pobrežju, na beraško pot, ker sam premalo zasluži. S temi malimi berači je imela policija že nekajkrat opravka. Pokazalo se je, da bi oče družino lahko vzdrževal, če ne bi zapravljal svojega zaslužka in celo tega, kar mu otroci naberajo.

Pri starinarju našel svoj suknič. Pred tednom dni je bil ukraden usnjen površnik mesarju Ivanu Soboti s stojnice na Glavnem trgu. Sobota se je sam oprjel detektivskega posla ter je iskal suknič pri raznih starinarjih. Res ga je našel v starinarnici v Mlinski ulici, kjer pa je tudi izvedel, da mu je jopič ukradel njegov prijatelj, pomočnik pri nekem mesarskem mojstru.

Z nožem proti orožnikom

Kamnik, 7. novembra.

Današnje nedelje so naši orožniki spravili na varno zopet nevarnega zločinca. Ko sta šla orož. narednik Serjak in podnarednik Ahčin na službeni obhod proti Križu, jima pride nasproti kolezar in javi, da je v gostilni pri Brolihu v Pogorju znani kolezarski tat Zupanc Stanko, p. d. Kogor iz Zaloga na Gorenjskem. Ko je zločinca opazil orožnik skozi okno, se je že pognal v beg z odprtim nožem. Grozil je, da bo vsakega zabodel kdor se mu približa. Bežal je skozi dvorišče in travnike v gozd, kjer so ga končno ujeli, razorožili in zvezali. Ko je bil zvezan, se je navidezno onemestil in ni hotel priti k zavesti, dokler ga niso poštono oblihi z vodo. Hotel je na zvit način priti zopet do svobode, pa mu ni uspelo, ker orožniki že predobro poznajo razne trike takih tičev. Ugotovilo se je, da se je tudi v Pogorje pripeljal z ukradenim kolesom. Pred kratkim je bil zasačen pri vlovu v Ambroževu mesarju v Vodich. Na vesti pa ima še več drugih hujših deliktov. Pri njem 60 našli precej denarja, nekaj ključev, vitrihov in še več druge drobnarije. Izročili so ga sodišču.

Krajevni zastopniki

za že vpeljane radio aparate, resni in agilni, z dobro provizijo, se sprejmejo. Nhasov iz prijaznosti v upravi »Slovenca« pod št. 17845.

Zemunska vremenska napoved. Vedro v primorskih krajih. Pretežno oblačno po vseh ostalih. Pričakovati je tudi dežja. Košava v podonavju bo popustila. Temperatura se bo neznatno dvignila.

Praznik gasilske čete v Celju

Celje, 7. novembra.

Danes ob 11 dopoldne je bila v Gasilskem domu v Celju posebna slovesnost. Nj. Vel. kralj Peter II. in kraljevi namestniki so podpisali ukaz o odlikovanju celjske gasilske čete z redom sv. Save V. stopnje. Okrajni načelnik g. dr. Zobeč je prečital ukaz Nj. Vel. kralja o odlikovanju in orisal delo gasilcev v dobrobit in blagor soobčano. Gasilska četa je imenoval vojsko bratoljubja. Odlikovanje, ki ga danes izročam vaši četi, je vidno priznanje dolgoletnega nesebičnega dela celjske gasilske čete. Na' je izročil dekret o odlikovanju predsedniku gasilske čete g. Dobovičniku, ki se je toplo zahvalil v imenu članstva za visoko odlikovanje. V imenu tovarišev gasilcev je zagotovil, da bo tudi v bodoče celjska gasilska četa izvrševala svoje naloge in da se bo ponovno pokazala, da je vredna odlikovanja, da bo vedno v pomoč občanom kakor tudi državnim in vojaškim oblastem. Vsi prisotni so zaklicali Nj. Vel. kralju Petru II. in pokrovitelju gasilcev Nj. Vis. kraljeviču Tomislavu in vsemu vladarskemu domu trikratni »Zivio«. V imenu celjske mestne občine je čestitil gasilski četi mestni župan g. Alojzij Mihalčič, župni starešina g. Goligranc pa je čestitil v imenu gasilske župe. Celjski gasilski župi tudi mi iskreno čestitamoi.

Raznarodovalno delo Südmarke

Konrad Heiden pravi v svoji knjigi »Ein Mann gegen Europa«, da v diktaturah ni protislovij med teorijo in prakso, temveč protislovja v praksi sami. Diktatura ne ravna drugače kakor govori, temveč ravna danes drugače kot včeraj, in tu drugače kakor tam.

Podobno bi se moglo karakterizirati delovanje nemškega šolskega društva »Südmark«. Danes tembolj, ker je ideologija tega društva dobila silno stvarno in moralno zaslonbo v narodnosocialistični državi. Zato ne sme presenečati neverjetna nedoselednost v besedah stidmarkinskih predstavnikov in v njihovih dejanjih.

V oktobru t. l. je imela Südmarka svoj 57. občni zbor na Dunaju. Njen predsednik, ministerialni svetnik dr. Mayer je poslal pregledno sliko stidmarkinega delovanja v tem poslovnem letu in v svojem govoru pojasnil pojem sodobne države, ki je v razliki z liberalističnim državnim pojmovanjem postala izrazit nosilec nacionalne ideje: »Liberalna država je iskala in našla svoje opravilo v izbiranju najbolj umetnih načinov, kako doseči čim večjo srečo za baš živečo generacijo. Danesnja država pa je nosilec neke žive državne ideje, ki neposredno izhaja iz bistva državnega naroda. Ta državna ideja čisto naravno povezuje preteklost, sedanost in prihodnost in zaradi svojih metafizičnih lastnosti skriva v sebi idealno pogonsko silo, ki usposablja posameznika za žrtve in omogoča njegovo samo ob sebi umevno uvrstitev v celoto.« Če pa se hoče doseči ta idealna harmonija med narodom in državo, je v Evropi nujno potrebna predhodna rešitev problema narodnih manjšin. To pa se je zgodilo doslej v resnici samo v Avstriji in Nemčiji, kjer je narodnim manjšinam — brez zunanje pritiska — zagotovljena kulturna in gospodarska samostojnost.

Skoro nepojmljiva je samozavest, s katero je izrečena občina neressica, Nemci se prav dobro zavedajo, da so lužičkim Srbom vzeli vse možnosti kulturne rasti, ravno tako se popolnoma jasno zavedajo, da koroški Slovenci nimajo niti najosnovnejših pogojev, kot je n. pr. šola, za zdrav kulturni razvoj. In vendar — brez najmanjšega obotavljanja in celo z očitno samozavestjo vržejo v svet neressico, češ, mi smo najpravičnejši narod na svetu. Pri tem ne preseneča toliko trditve sama kakor pa brezobzirnost, s katero je izrečena.

Tipična lastnost takimenovanih totalitarnih gibanj je samovoljnost, s katero trdovratno trdijo samo to, kar jim v danem trenutku in gotovem položaju slučajno služi. Nič ne de, če je resnica popolnoma drugačnja. Tudi nad tem ne se razburjajo, če se jim neressica dokazuje. Totalitaristi takih dokazov enostavno ne priznajo. Zunanji svet zanje v teh vprašanih eploh ne obstaja. Edino, kar jih vodi pri takem postopanju, je stremenje, da bi stali pred masami lastnega naroda kot nedosegljive veličine pravicojubitnosti, ki ves ostali svet zatemnjujejo s svojo nadležovsko popolnostjo. Če ta blesk sloni na laži, zaradi tega se pričakovani uspeh pri nevednih masah prav nič ne bo spremenil. In to je glavno, vse drugo je brez pomena. Kako sodi zunanji svet, kako gledajo na neressice prizadeti, vse to je čisto postranska stvar.

Südmarka je od vsega početka dosledno gojila tako miselnost. Na svojem praporu ima geslo o obrambi nemštva, v svojih delih pa je le navadna, brezvestna raznarodovalka. Na zunaj vzvisene besede o svetlosti vsake narodnosti, v resnici pa najbolj ogabno zatiranje vsega, kar se upira germanizaciji. Motil bi se, kdor bi v takem ravnanju gledal samo prehodno stanje kot nekaj izraz za druge. Ne, to ni noben »izhod za silo«, temveč prava, trajna oblika: to je sistem!

Naj sledi nekaj konkretnih podatkov, ki dajejo temu sistemu stvarno razlago. Samo za raznarodovalno delo v slovenskem delu Koroške je Südmarka po njenih lastnih podatkih prispevala doslej 2500 goldinarjev, 399.000 kron in 136.000 šilingov, torej skupno okroglo 540.000 zlatih kron, to je blizu 10 milijonov dinarjev v našem denarju. Večji del tega denarja se je porabil za raznarodovalne šole in otroške vrtnice, ki naj bi otroka odtujili lastnemu narodu, še preden bi mogel priti k zavesti. Če ustreza raznarodovalnemu načrtu, je Südmarka pripravljena zidati celo cerkve, čeprav niso delo s krščanskimi načeli nima prav nič skupnega. In res stoji na Koroškem stidmarkina cerkev v Podrožici, ki jo imenujejo »Abstimmungskirche«.

Po plebiscitu je na koroške Slovence padla vsa teža nemškega političnega in državnega aparata. V normalnih razmerah bi bilo pričakovati, da bo ta uradni pritisk zmagal »zaščito ogroženega nemštva« na Koroškem. Toda s tem bi nekaj politiknih raznarodovalcev ostalo brez zaposlitve. Zato se je pokazala nujna potreba, da se ponemčevanje nadaljuje tudi neuradno ali, kot pravimo, po zasebni iniciativi. Tak način raznarodovanja je namreč tudi za državo zelo prijetna ustanova. Če se pojavijo mednarodne pravne težave, je nedolžnost javnih oblasti kaj lahko neoporečno dokazana, kajti vseh nepravilnosti je kriva aktivnost zasebnih organizacij in zaradi takih malenkosti vendar ni mogoče zabranjevati privatne iniciative, ki služi »višjim narodnim interesom«.

Tako se je na Koroškem po plebiscitu k močnejšemu državnemu pritisku pridružila tudi večja razgibanost zasebnih raznarodovalnih organizacij. Ta privatna gorečnost se z vsakim letom očitno stopnjuje. Lansko leto je celovški Heimattbund v svoji nabiralni akciji »za ogroženo obmejno ozemlje« nabral na Koroškem okroglo 20.000 šilingov, s podvojeno propagando se mu je letos posrečilo zbrati blizu 40.000 šilingov (360.000 dinarjev). Ves ta denar bo služil raznarodovanju v znamenju privatne iniciative.

In Südmarke: l. 1936 je znašal njen proračun za Koroško 47.640 \$, za letos pa 46.200 \$ (okroglo 400.000 din), obakrat pa je bil v resnici precej prekoračen, kajti prispevki za božičnice na šolah — okroglo 18.000 \$ — v rednem proračunu niso bili predvideni. Poleg teh rednih izdatkov je Südmarka prikrila gradbene stroške za dve obmejni šoli v višini 70.000 \$ (650.000 din). Iz teh števk sledi preprosto dejstvo, da koroške raznarodovalne organizacije razpolagajo letno z blizu milijon dinarji. Pri tem pa niso upoštevane voete, ki prihajajo od drugih. Na tem mestu je bilo ponovno omenjeno, da so stiki med koroškimi raznarodovalnimi organizacijami in centralnim »Društvom za zamejno nemštvo« (Volksbund für das Deutschtum im Auslande) s sedežem v Berlinu zelo intimni. Temu društvu namreč že dolga leta predseduje koroški rojak dr. Steinacher, ki je bil seveda prav osebno zainteresiran na razvoju na Koroškem. To domneve je zgovorno potrdil zadnji občni zbor Südmarke na Dunaju, ki se ga je osebno udeležil tudi dr. Steinacher.

Torej sredstev več kot dovolj. Če se upošteva, da imajo zasebne organizacije tudi ves državni aparat na svoji strani, potem si pač ni težko predstavljati, kakšen je položaj manjšine brez sredstev in brez prave moralne zaslonbe. Kdor pozna razmere, bo moral priznati, da se na Koroškem v resnici dogaja čudež, če slovenska manjšina v borbi pod takimi pogoji sploh vztraja. Toda zavedati se je treba, da ta čudež ne godijo vsak dan in da leta in leta tudi ne morejo trajati. Komur je narodna celota mar, bo moral to končno upoštevati.

Sredi poletja je bil na Dunaju ustanovljen narodnopolitični referat za dr. Pembaurom na čelu. Ta ustanova je imela nalogo, da privede v okvirje Domovinske fronte vse zmerno nacionalno razpoložene kroge, t. j. tisti del narodnih socialistov, ki ne zagovarjajo brezpogojno priključitev Avstrije k Nemčiji. Obenem naj bi se tem krogom omogočilo politično sodelovanje v sedanjih Avstriji.

Pomirjenje na desno

Ta akcija »pomirjenja na desno« je doslej napredovala v toliko, da so bili te dni imenovani vodje narodnopolitičnega referata za posamezne zvezne dežele, razen za Vorarlberško in Dunaj. Na Koroškem je bil za to mesto prvotno predlagan ravnatelj kemične tovarne v Radentheimu gospod Fattinger, ki uživa v nacionalnih krogih polno zaupanje. Končno pa je bil imenovan za deželnega vodjo narodnopolitičnega referata pisatelj Friedrich Perkonig. Gosp. Perkonig je profesor na celovškem učiteljski in član kulturnega oddelka v deželnem zboru, obenem pa tudi predsednik Heimattunda. Svoje stališče do koroških Slovencev je izrazil svojetično na zborovanju koroških učiteljev v Borovljah s tem, da je odobral postopanje Italije napram njim manjšinam in se zavzemal za to, naj bi se enake metode uvedle tudi v Avstriji.

Za Dunaj je predlagan na to mesto prof. Miltschinsky, ki je pred kratkim izdal knjigo o Koroški »Kärntens hundertjähriger Kampf um die Freiheit. Odločitev o tem imenovanju zaenkrat še ni padla.

AKO.

sta se pograbila. K sodni razpravi je bilo poklicanih veliko prič. Sodišče je Dručko potem obsodilo na 4 leta zapora, da bo služilo v svarilo vročekrvnim pretepačem.

Kratke izpred sodišča

Janez Zorzut iz Kojškega doma in 29 let star, je bil obsodjen na eno leto zapora, ker je surovo postal s svojo ženo. — Tone Šterlanko iz Kanala je kradel tramovje, namenjeno za javni most čez Sočo in bo za to sedel osem mesecev. — Ivan Kavčič iz Prvačine je imel pri sebi nekaj starega streliva, ki ga je izkopal na bivših bojnih poljih. Obsodjen je bil na pol leta zapora. Peter Makuž iz Šempasa, ki je znan zaradi svojega nasilnega ravnanja z ženo in s hčerko, je bil aretiran in čaka na sodbo v goriški ječi. — Carineki uradniki so napravili nepričakovano preiskavo v stanovanju Marije Miška in 60-letnega Andreja Kobala, stanujočega v Ajdovščini ter odkrili, da skrivaj izdelujeta žganje. Tudi pri Leni Stekar v Smartnem pri Kojškem so našli na krivično blago. Vsi trije so bili poslani v Gorico.

Kdo je utopljenec v Soči?

Iz Zagrada nam poročajo, da so ljudje tankaj potegnili iz Soče truplo moškega, od 35 do 65 let starega, oblečenega v čedno obleko, ki je voda ni dosti pokvarila. Tudi truplo ni kazalo nobenih znakov razpadanja, kar dokazuje, da ni dolgo bilo v vodi. Oblasti so poslale komisijo, ki je ugotovila, da je nesrečno utonil, ni pa mogla ugotoviti, kako je padel v vodo in kje. Na truplu je bilo nekaj ran, brčkone od premetavanja med skalovjem, skozi katero je odšla voda. Orožništvo nesrečo preiskuje. Po vsej okolici je napravila mučen vtis. Tudi ime ponesrečenca še niso mogli ugotoviti.

Ker so hoteli skrivaj čez mejo

Italijanske oblasti strogo pazijo, da ne bi kdo brez oblastnega dovoljenja prekorajčil državno mejo in so kazni, ki jih krivcem odmerjajo, vedno zelo občutne. Zanje dni so bili zaradi tega prestopka obsodeni: Josip Peršolja iz Smartnega v Brdih na 4 mesece zapora in 2.500 lir denarne globe, Jakob Rejec iz Podleskova pa na 3 mesece zapora in 2.000 lir denarne globe. Na meji je bil te dni prijet tudi Rudolf Šoš, doma iz Opčine pri Trstu in komaj 17 let star, ki je s svojim prijateljem hotel skrivaj čez mejo v Jugoslavijo. Fanta še nista bila sojena.

Konje je tihotapil

Jože Škerjanec, doma na Ostrožnem brdu pri Sent Petru na Krasu, star 31 let, se je moral zagovarjati pred sodiščem v Postojni, ki ga je obdolžilo, da se že dalje časa bavi s tihotapljenjem konj iz Jugoslavije v Italijo. Jože se je pred sodniki pogumno zagovarjal, da ni noben tihotapec. Ko so mu dejali, da je njegovo ime izdal neki njegov znanec, ki že sedi v tržaških zaporih zaradi istega prestopka, je Jože odgovarjal, da njegov prijatelj laže. Sodišče v Postojni ni moglo priti do pravega sklepa in je Jožeta poslalo naprej v Trst, kjer bo nova sodna razprava in kjer bodo oba prijatelja drug drugemu pred oči postavili.

Slovesna otvoritev parne žage v Ilirski Bistrici.

V nedeljo, 31. oktobra je bila v Ilirski Bistrici na prav slovesen način otvorjena najmoderneje opremljena parna žaga lesnega industrijskega podjetja Tomšiča. Otvoritev tega novega industrijskega podjetja je bila v največjem sijaju. Žaga, kakor tudi vsi drugi objekti in poslopja so bili okrašeni z zelenjem, trikolorami in na mnogih krajih je visela slika duceja Mussolinija. Slovesnosti so se udeležili zastopniki fašistovskih krajevnih organizacij in mnogi italijanski oddelčniki. Podjetnik g. Tomšič je znan po Krasu daleč ankorog, pa tudi po Notranjskem daleč čez mejo. Svoj čas je bil velik nacionalist in pred vojno načelnik ilirsko-bistriškega Sokola.

Primorske vesti

Spominske plošče padlim fašistom v Gorici

V zvezi z jubilejnimi slovesnostmi v spomin na pohod fašistov na Rim pred 15 leti, je fašistična pokrajinska organizacija odkrila v fašističnem domu v Gorici spominsko ploščo v spomin padlih članov organizacije iz Julijske krajine. Na mramornati plošči so vklesana imena in sicer pod tremi poglavji. V prvem poglavju z naslovom: »Padli v Španiji«, najdemo med petimi imeni tudi Hilarija Kobala in Ivana Eržena. V stolpcu z napisom: »Padli v Afriki«, najdemo 25 imen, med njimi imena: Fortunat Rappet, Valentin Habe, Viktor Colja, Oton Pekorari, Anton Zvoček, Josip Božič, Franc Bajt, Franc Likar, Ludvik Kogej, Karel Vidmar in Gabrijel Čufer. V stolpcu z napisom: »Za nacionalno misel so padli pa stojijo zapisana samo tri imena, med njimi tudi Anton Kerševan.

V Trstu se pridno ženijo

Emigrantski tedni »Istra« objavlja zanimive podatke o gibanju porok v Trstu, ki da je v tem pogledu poslalo mesto, ki prednjači pred vsemi drugimi italijanskimi mesti. V Trstu je bilo lani sklenjenih 2.740 porok, kar znaša 11 porok na 1000 prebivalcev. Številke za letošnji kažejo še znaten napredek. List pravi, da je to zaradi tega, ker prihajajo v Trst po žene številni Italijani iz notranjosti kraljevine, predvsem iz južne Italije. V Trstu jih poroče, potem pa jih odvedejo. Zaradi tega je število rojstev v Trstu tako nizko, da ni v nobenem sorazmerju s porokami. Tudi italijanski listi se mnogo bavijo s tem čudnim vprašanjem in so prišli do zaključka, da so Tržačanke izredno lepe in da zaradi svoje privlačnosti pritegnejo toliko ženinov iz oddaljenih krajev v Trst. Lepota pa, da baje izvira iz mešanja dveh ras. Tudi so Tržačanke dobre matere, pridne gospodinje in poštene.

Med najboljšimi »Balillii«...

V pregledni knjižici, ki jo je mladinska fašistična organizacija »Balilla« v Julijski Krajini izdala za 15-letnico fašističnega režima v Italiji, so pohvaljene organizacije, ki so se bolj vidno udeleževale in dosegle v raznih strokah, predvsem v športu najlepše uspehe. Najbolj pohvaljena so društva v Tolminu, Gradiški in Idriji. Našteta pa so tudi imena posameznih članov, ki so si stekli za služe in odklikovali na telovadiščih. Med njimi najdemo naslednja imena: Stanko Ložar iz Sv. Križa pri Nabrožini, Ludvik Mišon iz Gorice, Vincenc Volčič iz Cerknega, Dino Pavletič iz Gorice, Bojan Vodopivec iz Ločnika, Florijan Faganel tudi iz Ločnika, v vrsti pohvaljenih »malih Italijank« (»Balillae«) je društvo za moško mladino, »Male Italijanke«.

pa za dekleta) pa je navedena samo Marija Dolenc iz Gorice.

Nesreča ne počiva

Iz Prevala pri Hruševju poročajo, da se je prevrnil avto iz Ljubljane, ki je vozil Filipa in Frančiško Bizjak ter njuno hčerko Silvico in svaka Antona Dolenca. Poškodovan je bil Filip Bizjak, ki mu je zlomilo nogo. Ranjenec se prepeljal v tržaško bolnišnico. — Stare vojne izstrelke sta pri Ločniku izkopalva Jože Kumar in Izidor Pjan, oba doma iz Podgore. Imela sta nesrečo, da je izstrelke eksploziral in ju ranil, vrhu tega so ju še zaprli. — Pri Sv. Luciji je pri delu hudo ponesrečil 17 let stari Ciril Jermol. Nahaja se v goriški bolnišnici z zdrobljeno nogo. — V Gorici je padla s tramvaja 40 let stara Ana Križman in bila hudo ranjena. — Nesrečno je padel in si pri tem zlomil nogo Lojze Jurič, ubravec iz Mirne. Zdravijo ga v goriški bolnišnici. — Zastareli vojni izstrelki je eksploziral, ko je zadel vanj z motiko France Čej iz Solkana. Franceta je hudo razmesarilo in se v obupnem stanju nahaja v bolnišnici, kjer ne verjamejo, da mu bodo rešili življenje. — Stanko Čenčič iz Sela pri Kobaridu se je ponesrečil pri delu in je bil v nevarnem stanju prepeljan v bolnišnico. Ivan Brezaušek, doma nekje blizu Ajdovščine, je bil prepeljan v bolnišnico s polomljenimi udi, kol posledica nesreče pri delu. — Oče Franc Jeruš iz Komna je vozil na svojem kolesu tudi sinka Karla. Da bi se izognil avtomobilu, je moral prehitro okreniti na stran in je kolo oba vrglo po cesti, kjer so ju pobrali nezavestna in precej hudo poškodovana. Oče je dobil pretres možganov, sinko pa ima zlomljeno lopatico.

Dva zločinca ustreljena

Okrožno sodišče v Kopru je nedavno Josipa in Malo Vivoda obsodilo na smrt zaradi roparskega umora, ki sta ga zakrivila v Mlunu. Smrtna obsodba je bila aedaj izvedena in sicer na odprtem polju, kake 3 km daleč od Kopa. Usmrtilitev zločinca je bila javna, kar je v Italiji zelo redko. Prisostvovalo ji je veliko število okoliškega ljudstva. Zločinca sta bila ustreljena in sta se po prvem strelu zgrudila. Med ljudmi je krvno dejanje napravilo mučen vtis. Zadnja usmrtilitev v tem kraju je bila pred poldrugim stoletjem.

Obsojen pretepač

Goriško sodišče je te dni sodilo Antona Dručko iz Kojškega, ki je bil obdolžen, da je lani v decembru nevarno poškodoval Avgušlina Gabrovca, ki je od pretepa odnesel notranje rane in nekaj polomljenih reber. Anton in Avguštin sta namreč vzajemno popivala in se pri tem tako razburila, da

FOTOAMATER

Od negativa do pozitivna

KOPIRAMO

lahko v navadnem kopirnem okvirju ali pa v posebnem kopirnem aparatu, ki omogoča hitrejšo in preciznejše delo.

Kopirni okvir je lesen okvir s primernim utorom, kojega velikost je prikojena za določen format negativa s pregibljivim, v sredini prerezanim ter čez vs površine z debelo klobučevino prevlečenim pokrovom. Da sta negativ in papir pri osvetlitvi v čim tesnejšem dotiku, sta pritrjeni na okvirju dve prožni peresi, ki pritiskata na pokrov in s tem posredno tudi na papir in negativ. Kopirni okvirjev je mnogo vrst. Čim enostavnejši so, bolj so uporabni. Paziti je samo na to, da je utor popolnoma raven in pokrov povsed enakomerno obložen s klobučevino. Na valovitem uloru steklena plošča poča, čim pritisnemo s peresi na pokrov okvirja, neenakomerno obložen pokrov pa povzroča neostroino pri kopiranju, ker ne pritiska z enako močnim pritiskom na vsi površini papirja. Najboljši so okvirji z utorom, obloženim s prožnim gumijem, ki izenačuje morebitne razlike v debelini stekla negativne plošče. K vsakemu kopirnemu okvirju spada primerno število mask iz papirja, celuloida ali tanke pločevine za kopiranje različnih izrezov iz negativa. Nekateri kopirni okvirji so opremljeni tudi z vložki za kopiranje negativov manjših formatov, kakor je okvir. Takšni kopirni okvirji morajo imeti za podlogo vložkov posebno stekleno ploščo, prav tako tudi okvirji, v katerih kopiramo poleg steklenih negativov tudi filme.

Tudi kopirni aparati so na prodaj v najrazličnejših izdelavah. Najboljši so aparati z vgrajeno električno kopirno uro, ki pri kopiranju avto-

matično in v poljubnem času izključuje rdečo in vključuje belo svetlobo v aparatu. Vsi boljši aparati so opremljeni tudi s premakljivimi maskami za kopiranje različnih izrezov negativ in negativov različnih formatov. V bistvu so kopirni aparati večji ali manjši svetlobni zaprti, v notranjosti belo pobarvani zabožki z vgrajeno rdečo ali rumeno žarnico in z eno ali tudi več belimi, motnimi žarnicami. Da je bela svetloba razpršana in enakomerno porazdeljena pri osvetljevanju na vsi površini negativa, je montirano v primerni razdalji nad žarnicami motno ali mlečno steklo. Na vrhu strani aparata je s klobučevino podložen pokrov in okvir s stekleno podlogo, ki je v bistvu prav takšen, kakor so navadni kopirni okvirji. ločena pravilna osvetlitev, je v razmeroma zelo z njimi lahko, hitro in sigurno. Ko je enkrat dotaknjeno aparata priporočljiva, ker je kopiranje Petičnim amaterjem, ki veliko kopirajo, je nabava kratkem času mogoče napraviti veliko število popolnoma enakih kopij brez zamudnega manipuliranja. Spreten amater si zgradi lahko takšen kopirni aparat tudi sam.

Se hitreje je kopiranje z avtomatičnimi kopirnimi stroji, ki jih uporabljajo v velikih obratih ter za amatere seveda ne pridejo v poštev. V takšne stroje vložijo bromosrebreni papir v posebnih zvitkih, ki vsebujejo po več sto metrov papirja. Stroj avtomatično papir osvetli, prav tako avtomatično razvije, ustali, izpere in umetno posuši.

Kakor pri negativu, tako je tudi pri pozitivu odločilnega pomena osvetlitev. Preveč osvetlitve kopije imajo zamrznjene svetlobe in zaradi običajne prezgodnje prekinitve razvijanja barvno neizrazite, sive senčne partije, premalo osvetlitve kopije pa nimajo v svetlobah in poltonih nobene rabe ter so nenaravno kontrastne. Ker ima svetloba

čutni papir neprimerno manjši svetlostni obseg, kakor ga ima negativno tvorivo, mora biti čas osvetlitve zelo skrbno določen, če hočemo prenesti čim več risbe z negativa na pozitiv. Gradacija papirja naj bo čim točnejše prilagoden značaju negativa. Če je kopija vzle temu premeška, kopiramo ponovno, toda pri šibkejši svetlobi ali pa pod rumenim steklom, ki prav tako povzroča trdoto kopije. Negativi s pretiranimi kopijami dajo mehkejšee kopije pri močnejši svetlobi ali pa, če jih kopiramo pod rdečim steklom. Tako rumeno kakor rdečo steklo podaljšata čas osvetlitve.

Osvetlitev določamo po gostoti negativa, občutljivosti papirja in jakosti svetlobe, ki je odvisna ne samo od svetila, temveč tudi od oddaljenosti kopirnega okvirja od svetila. Zadnji pogoj odpada pri kopiranju s kopirnimi aparati, pri katerih je jakost svetila in oddaljenost negativa od svetila konstantna. Za določanje časa osvetlitve imamo nekaj mehaničnih pripomočkov ter ga lahko tudi točno izračunamo, vendar je najenostavnejše določanje s poskusom na kos papirja enake občutljivosti, kakor smo ga izbrali za kopiranje. Poskusni papir vložimo v kopirni okvir ter ga prekrijemo s kartonom tako, da je izpostavljen svetlobi samo majhen del papirja. Nepokriti del osvetlimo skozi negativ primerno občutljivosti papirja in le približno pravilno, občutljivejši papir n. pr. eno sekundo. Nato karton nekoliko odmaknemo ter osvetlimo to polje zopet eno sekundo, in tako dalje, dokler ni osvetljen ves trak papirja. Tako smo dobili z osvetlitvijo posameznih polj po eno sekundo več polj, ki so osvetljeni 1, 2, 3, 4, 5 in več sekund. S poljem, ki se nam zdi po razvijtu najpravišeje osvetljeno, je določen pravi čas osvetlitve. Posebno težko je določiti čas osvetlitve pri kopiranju zelo tankih in nežnih negativov, ker je pri takšnih negativih osvetlitve zelo kratka. Da podaljšamo osvetlitev, jih kopiramo v večji razdalji od svetila in po potrebi tudi pri šibkejšem svetilu. Na takšen način določimo čas osvetlitve nekoliko laže. Jakost

svetlobe pojema v kvadratnem razmerju z razdaljo med kopirnim okvirjem in svetilom. Če smo osvetlili n. pr. v razdalji 50 cm dve sekundi, je čas osvetlitve pri 1 metrski oddaljenosti kopirnega okvirja od svetila štirikrat daljši, torej osem sekund.

Osvetlitev kontroliramo po sekundnem kazalcu na uri, ali pa štejemo sekunde po stari fotoamaterski tradiciji: ena in dvajset, dva in dvajset itd. Najsigurneje je seveda kopiranje z električno kopirno uro.

Večkrat je v temnici težko določiti, katera stran papirja je slojna stran, ker nekatere tovarne še vedno ne smatrajo za potrebno, da bi s primernimi znaki označevale hrbtno stran papirjev. V takšnem primeru si pomagamo tako, da nekoliko ovalizimo prst ter pritisnemo z njim na papir. Leppljiva stran je slojna stran papirja. Nekateri papirji imajo poleg tega lastnost, da se njihova svetlobna plast lahko vboči na znotraj, če jih položimo na toplo dlan. Po tem in ker je svetlobna plast nekoliko rumenkasta, je mogoče slojno stran papirja določiti s precejšnjo gotovostjo.

Naša društva

Fotoklub Ljubljana opozarja ponovno vse zainteresene na začetniški fotografski tečaj, ki se bo pričel sredi novembra. Ustneme prijave ob torkih in petkih od 20 dalje v klubskem lokalu, pisemno pa na: Fotoklub Ljubljana, Levstikova ulica (Paviljon za Mladiko).

Fotoklub Ljubljana opozarja amatere, ki se zanimajo za začetniški tečaj, da bo informativni sešatek 11. novembra ob 20 v klubovem lokalu, pričetek tečaj apa 18. novembra.

Predavanja. V pelek, 12. novembra bo predaval v Sošanju v kinodvorani član ljubljanskega Fotokluba g. K. Kočančič o temi: »Po slovenskih obdrevah in višavah. Predavanje, ki bo pod okriljem sošanskega podružnice Planiskega društva, bo srenjalo večje število diapozitivov.

Nedeljski sport

Ljubljana : Gradjanski 1 : 0

Ljubljana, 7. novembra.

Danes popoldne je bilo na igrišču SK Ljubljane izredno živo. Zadnji debacle slovenskega kluba ni vplival ugodno na obisk. Zato pa so prišli pomagat blagajniku Zagrebčani, ki jih je jutranji vlak pripeljal okrog 600. Gostje pridejo vedno prav: razveselita se jih blagajnik in — gostiničar. Tudi vreme se je vedlo kot se spodobi, iz sobotnega dežja je napravilo nedeljsko razpoloženje: jasno, čisto, toplo. Blagajnik SK Ljubljane si je zadovoljno mel roke. 4000 ljudi se je oglasilo pri ozkih lincah. Prišli so na tekmo celo tisti »gadje«, ki so predjšnji nedeljo sklenili, da jih ne bo več blizu. Gradjanski še zmerom vleče.

SK Ljubljana se je danes držala boljše kot je bilo pričakovati. Zmagala je svojega renomiranega nasprotnika z 1 : 0 — spravila je obe točki, ki se jih ni bil nadejal niti največji optimist.

Ob 1 popoldne se je začelo, in sicer s prvo tekmo, v kateri so se ljubljanskemu občinstvu predstavili Slamičevi gojenci. Celje je porazilo šibko rezervno Ljubljane z 2 : 0. Med gosti smo opazili zelo talentirano moč v osebi mladega Dobrajca. Tekma je bila zelo živahna in je pokazala, da mladih moči ne gre metati v koš.

Ob četrtni na tri so pritekli iz temne line pod tribuno gostje, ki so nastopili v tej-le postavi:

Urh, Hügl, Cesarec, Kovačević, Jazbinšek, Kokotovič, Brozovič, Antolkovič, Lešnik, Pogačnik, Pleše.

Ljubljana: Pogačnik, Hassl, Bertonec Stanko, Žitnik, Vovk, Boneclj, Slapar, Pupo, Tičar (Jež), Bertonec Pepek, Jež (Tičar).

Piščalko je regiral renomirani dunajski sodnik g. Beranek, ki je v Ljubljani pustil za seboj vse drugačne sloves, kot njegov neslavni prednik Baumgartner iz Švice.

Kratek potek: Že v prvih minutah je živo. Jež tole v sredo, toda Pepek okleva. Pupo daje Tičarju, ki se nespretno obotavlja, Cesarec je prej pri žogi. Pleše teče mimo Žitnika, centrira, Lešnik tole ob prečki v out. V 4. minuti uide Tičar, branilca Gradjanskega mu vzameta žogo. Vovk vzame »svinjino« Pogačniku (seveda plavemu Pogačniku), od odda Slaparju, ki driblja Kokotoviča in centrira. Pepek dobi in predloži Tičarju, ta pa zapacka. V 10. min. uide Pupo Jazbinšku, daje Ježu, Jež centrira, Tičar tole silovito — toda — mimo. V 12. min. uide Žitniku Pleše, ki bje do Brozoviča; Brozovič predloži Lešniku, toda šibki centerfor plavih mečka in prepusti žogo Hasslu. V 17. min. kikstra Hassl — topot obupno. Žogo dobi Brozovič, ki odda Lešniku. Blondinec tole nevarno tik ob prečki. V 19. min. Pepek predloži Pupu, Pupo Slaparju, Slapar pa Urhu v roke. Dve nerodni minuti. Gradjanski pritiska, toda njegov napad ne zna realizirati. Stanko Bertonec postane končno gospodar položaja. Njegov strel pride do Vovka, ki odda Slaparju. Urh rešuje. V 22. min. Kovačević skače v Pupu s temperamentno južnjaško surovostjo. Baumgartner bi bil slučajno spregledal, Beranek pa ga ne more. Mostarec mora odkorakati med gledalce. Nastednje minute dokažejo, da je bladni tu precej učinkoval. Ljubljana pošteno pritiska, »purgerje« se morajo braniti. Branijo se surovo — toda uspešno. V 29. min. uide Tičar, ki se spet obotavlja, žogo dobi Cesarec, ki tole pred Kokotoviča. Pleše pobegne, daje Lešniku, toda slabi blondinec zapacka. V 31. min. se razkuri Jež, Pepek pošlje Slaparju, Slapar vrača na sredo, Tičar pa v out. V 38. min. uide Brozovič. Njegov visoki center je neuporaben. Pogačnik (plavi Pogačnik) tole Pogačniku (zelenemu Pogačniku) naravnost v roke. V 41. min. zeleni Pogačnik sijajno brani. V 43. min. uide Lešnik, njegov strel si na srečo poišče out. V isti minuti strelja Pupo — Urhu v roke. V 44. min.

vrača Gradjanski, toda prilično medlo. V 45. min. diši po голу. Jež je neroden, Jazbinšek tudi, žogo dobi Žitnik, ki predlaga Tičarju, Tičar pa zastrelja. Takoj za to šanso odžvižga g. Beranek polčas.

Drugi polčas: Pepek odda Jazbinšku. Pleše uide, Lešnik polomi. Ljubljana vrača. Boneclj sname Brozoviču in odda Ježu, ki prenese k Slaparju. Slapar centrira, Vovk oddaja Pupu, Pupo Tičarju, ki strelja preko prečke. V 7. min. Lešnik poskuša prevarati zelenega Pogačnika — seveda zaman. Tičar vrača, toda Hügl je na mestu in lepo v padcu poda Brozoviču. Nespretno desno krilo »plavih« nerodno centrira. Hassl dobi žogo, Žitnik pošlje v out. V 9. min. se Jež poskuša z Jazbinškom: brez uspeha. Žogo dobi plavi Pogačnik, ki predlaga Lešniku. Lešnik odda prostemu Plešetu, zeleni Pogačnik sigurno drži. V 12. min. uide Tičar, ki centrira — Cesarec na noge. Zeleni napadalec ni videti. V 16. min. driblja Pepek Jazbinšku. Žogo dobi Jež, ki oddaja Slaparju. Njegov strel konča v out. V 20. min. se spoprime Jež z Jazbinškom. Plavi centerfor prevzame žogo, ki jo odda Plešetu. Pleše teče, centrira, Lešnik zapacka. V 22. min. Lešnik sijajno udari, toda Pogačnik še lepše brani. V 24. min. uide Tičar, ki centrira, Pepek tole silovito — toda v out. V 26. min. Antolkovič dobi žogo od Brozoviča. Vrača, Boneclj se vmešava: prosti strel proti Gradjanskemu. Žogo dobi Jazbinšek, ki odda Antolkoviču. Antolkovič predlaga Brozoviču, mostarska neroda pa tole v out. Ljubljana pritiska. Vovk daje Pupu, Pupo Pepeku, Pepek Ježu, Jež Tičarju: vse gre kot po maslu, ampak samo do Hüglja. V 37. min. dobi Tičar lep predložek od Boneclja. Levo krilo centrira, Jež oddaja Pepeku, Pepek Pupu, Pupo Slaparju — nič. V 42. min. uide Brozovič Boneclju. Desno krilo plavih centrira, Lešnik zapacka. V 43. min. sijajna šansa za Ljubljano. Tičar pošlje v out. V 44. min. Žitnik sijajno jemlje Plešetu, oddaja Slaparju, ki teče in predloži na nožo Tičarju. Tičar ne koleba: steče dva, tri metre, nato pa sijajno poskobi za šest jesenskih točk. Njegov strel s petnajstih metrov se konča v mreži Gradjanskega, še preden se Urh udane zramiti — 1 : 0 za Ljubljano! V 45. min. napade Gradjanski po Brozoviču, Brozovič centrira, toda Lešnik tole tik ob prečki. Ljubljana vrača silovito, toda Urh je na mestu. Prosti strel proti zelenemu Pogačniku, Žitnik dobi žogo, vozi. Slapar tole v sredo, sodnik pogleda na uro in zažvižga finale. Dve točki ostaneta v Ljubljani.

Gradjanski je letos za razred slabši od lanskega leta. V njegovem moštvo bi se splačalo omeniti edino Hüglja, Kokotoviča in deloma Jazbinška. Moštvo forsira polvisoko igro, ki ji ni kos. Dobra je obramba z Urhom ter deloma halflinija. Napad pa je pod vsako kritiko. Dve jugoslovanski zvezdi: Lešnik in Pleše sta popolnoma izven forme. Pogačnik v napadu je slaba pridobitev, Brozovič ni desno krilo in ne spada v prvi team. Najboljši mož je še bil Antolkovič, ki je spredaj garal za tri ljudi.

Ljubljana bi morala igrati prejšnjo nedeljo tako kot je danes — in Bask bi se bil vrnil v Belgrad brez točke. Obramba je zadovoljila — zlasti mladi Pogačnik (zeleni); ta golman gleda v zelo vabljivo bodočnost. Halfi so danes igrali požrtvovalno; mnogo pa so grešili z netočnim podajanjem. Mladi Vovk se bo do pomladi brez dvoma znašel v svoji okolici. Danes je bil eden redkih ljudi na terenu, ki so oddajali lepo in pravično. V napadu se pozna Pupo. Ta napad naj igra združema preko zime — in spomladi se nam ne bo treba vračati v Ljubljano brez gola, ki so ga zabil »zeleni«. Napad sicer še ni uigran, do početka novih tekem pa se bo brez dvoma uredil.

Sodil je odlično in objektivno g. Beranek z Dunaja.

radi izvrstne Haškove igre. Edini gol je dal Horvat v 8. minuti drugega polčasa. Zagrebčani so zastrelili nešteto zrelih situacij. Izid tekme ni realen, ker so gostje zaslužili večjo zmago. Zaradi današnje zmage je Hašk etopil na prvo mesto prvenstvene tabele, ker je BSK igral v Sarajevu neodločeno.

BSK : Slavija 4 : 4

Sarajevo, 7. nov. m. V ostri borbi je bivši državni prvak naletel v Sarajevu na trd oroh in moral proti pričakovanju prepustiti sarajevskemu klubu ono točko. S tem je padel s prvega mesta prvenstvene tabele.

Jedinstvo : Concordia 2 : 1 (1 : 0)

Zagreb, 7. novembra. Danes sta odigrala nogo- metno tekmo za državno prvenstvo Jedinstvo in Concordia z rezultatom 2 : 1 (1 : 0) za Jedinstvo.

Stanje po VIII. kolu državnega prvenstva

Osmo kolo je v kraju. Jeseni bomo igrali samo še eno rundo. Danes je bil termin presenečenj: v Belgradu je Hajduk po zelo lepi igri izsilil z Baskom remis — 3 : 3. BSK je potoval v Sarajevo, kjer je pustil točko Slaviji — po dolgem času. Srečanje se je končalo 4 : 4. Hašk se je to pot sijajno odrezal v Belgradu. V zelo živahni in lepi igri je zmagal Jugoslavijo z 1 : 0. Rezultat je po poteku igre izredno nizek. Haškovi so imeli ves čas prvo besedo na terenu. V Zagrebu sta se spopri- jela Jedinstvo in Concordia. Izid tekme je naj-

večje presenečenje VIII. kola. Zmagalo je Jedinstvo, sicer pičlo, toda sigurno in zaslužno z 2 : 1. V Ljubljani je gostoval lanskeoletni državni prvak Gradjanski. Izgubil je z 0 : 1. Ljubljana je zmagala popolnoma zaslužila. Pomagala si je s tema dvema točkama do boljnih obetov v spomladanskem delu prvenstva. Po presenetljivih rezultatih je stanje v tabeli konec VIII. kola precej zapleteno. Jasen ni vrh, jasen pa tudi ni repek.

HASK	8	6	1	1	21:9	13
BSK	8	6	1	1	27:12	13
Hajduk	8	3	3	2	17:17	9
Gradjanski	8	3	2	3	19:12	8
BASK	8	3	1	4	16:12	7
Slavija	8	3	1	4	10:13	7
Jedinstvo	8	3	1	4	4:14	7
Jugoslavija	8	3	0	5	11:10	6
Ljubljana	8	2	2	4	7:15	6
Concordia	8	2	0	6	11:29	4

Ljubljana še vedno sedi na nevarnem devetem mestu. Podoba je, da se bo morala izpada tudi spomladi pošteno otepati. Jedinstvo se počasi »delac«. Najbrž se bo za prihodnje leto izveliko.

Boji v podzvezi

Že dopoldne so križali ljute meče podzvezniki. Favoriti so odlično opravili svoje delo. Na treh igriščih so se spopadli nasprotniki. Svoboda se je pomerila s Slovanom, Reka je potoklja Jadrana, Hermes je zagodel Bratstvu.

Hermes : Bratstvo 4 : 1.

Hermes je zaigral kot je treba. Gorenjci so se poskušali sicer upirati, opravili pa niso ničesar. Nova grupacija železničarske čete obeta najboljšo. Vprašanje zmage ni bilo niti trenutek odprto. — Šiškarji so posej opravili zanesljivo.

Svoboda : Slovan 4 : 0.

Svoboda je pokazala nekoliko drugačno igro kot prejšnjo nedeljo v Kranju. Njen napad se ni štedil. S kratkimi pasovi je naglo prodiral pred nasprotnikova vrata — in streljal. Po dolgem času je moštvo Svobode pokazalo kondicijo kot je bilo obetalo letos v začetku prvenstvenega tekmovalja. Obramba je solidno razdirala, halfi so pomagali tako v zaledju kot v prednji črti. Rezultat odgovarja poteku igre; morda je celo nekoliko skromen.

Reka : Jadran 4 : 0.

Reka je »gostila« Trnovčane — in to prav gostoljubno. Gol se vrstil za golom. Omembe je vredno dejstvo, da je v napadu debutiral visoki Kokoč, ki je zabil celo — gol. Tekma je potekala v stalni premoči Reke. Jadran skoraj ni prišel do sape. Moštvo od tekme do tekme izgublja po do- bro unčo fizične kondicije, ki jo je kazalo letos jeseni. Reka začena s poplavo. Teško si je misliti, da bi jo v njeni sedanjih formi mogel na Viču poraziti katerikoli prvorazredni klub. Če se bodo igralci svoje dolžnosti zavedali do konca tekmo- vanja, je prav verjetno, da se bodo znašli v finalu.

Mariborski sport

Maribor, 7. novembra.

ZELEZNICAR : MURA 4 : 1 (2 : 0)

Gornja tekma je bila odigrana na stadionu pred kakimi 400 gledalci. Nudila je le medel sport. Igra se je razgibala šele v začetku drugega polčasa pri stanju 2 : 0, ko je Mura dosegla gol in ko je skoraj kazalo, da bo mogla tudi izenačiti. Zelezničar je imel večino igre v svojih rokah. Napad je imel nešteto priložnosti zvišati, bil pa je premalo odločen. Desna zveza ni nikak napadalec in je več škodovala kakor koristila. Krilska vrsta in obramba sta bili sigurni. Mura svojih zmag na domačih tleh z današnjo igro ni opravičila. Igrala je sicer požrtvovalno. Dobra sta bila posebno oba branilca, drugače pa ni zadovoljila. Po doseženem častnem голу je sicer prevzela igro za nekaj časa v svoje roke, nato pa je kmalu klonila. Njen kapitan Kukanja je večkrat, namesto da bi igral, hotel s stalnim protestiranjem vplivati na sodnika, ki ga je končno izključil. Rezultat odgovarja razmerju moči. Sodil je g. Veble iz Celja.

V predtekmi sta nastopili za Tivarjev pokal juniorski moštvi

ZELEZNICAR : SLAVIJA (Varaždin) 2 : 1 (1 : 0)

Obojestransko živahno igro je sodil g. Jančić. Na igrišču Rapida je bila tekma

RAPID : GRADJANSKI (Čakovec) 6 : 0 (5 : 0)

Simpatični gostje niso mogli nuditi Rapidu pravega odpora. Da ne bi Rapidovi napadalec v drugem polčasu po zastreljani enajstmetrovki tako popustili, bi lahko dosegli tudi dvoštevilni rezultat. Sodil je g. Kopač.

ČAKOVEČKI SK : ISSK MARIBOR 5 : 3 (1 : 1)

Čakovec, 7. novembra. Pred številnimi gledalci je bila danes odigrana prvenstvena tekma imenovanih klubov, v kateri so domačini po uspehi igri zmagali. Dobro je sodil g. Doberlet iz Ljubljane.

SK Planina v Mariboru

Maribor, 7. novembra.

Prvič od svojega obstoja je nastopil danes v Mariboru agilni ljubljanski športni klub Planina. Postal je svoje juniorje na juniorski dvoboj z mariborskim SSK Maratonom. Oba bratska kluba sta nastopila danes dopoldne na Zelezničarjevem igrišču ob Tržaški cesti.

Miting je bil prav za prav zaradi slabega vremena že v petek odpovedan, kljub odgovorbi pa so atleti SK Planine prišli. Ker pa Maraton njihovega prihoda ni pričakoval, ni mogel pravdo- časno obvestiti in zbrati vseh svojih juniorjev, pa je zaradi tega nastopil znatno oslabljen.

Rezultati so sledeči:

60 m zapreke: 1. Radko (Maraton) 9:1; 2. Vider (Planina) 9:4; 3. Lužar (M) 9:4; 4. Marko (P). Maraton 6 točk. Planina 4 točke.

Disk: 1. Lužar (M) 39.65 (nov juniorski rekord dravske banovine); 2. King (P) 35.90; 3. Rajko (P) 30.85; 4. Radko (M) 30.45. Maraton 11, Planina 9 točk.

Skok v višino: 1. Lužar (M) 1.60; 2. Marko (P) 1.60; 3. Kobal (P) 1.55; 4. Zibrat (M) 1.40. Maraton 16, Planina 14 točk.

Skok v daljavo: 1. Radko (M) 5.95; 2. Lužar (M) 5.74; 3. Marko (P) 5.58; 4. Dušan (P) 5.16. Maraton 23, Planina 17 točk.

Z malenkostnim prestopom je skočil Radko 6.35 in 6.45.

Tek 100 m: 1. Marko (P) 12; 2. Radko (M) 12.2; 3. Vider (P) 12.4; 4. Zibrat (M) 12.6. Maraton 27, Planina 23 točk.

Met koplja: 1. King (P) 46.05; 2. Marko (P) 42.15; 3. Lužar (M) 41.35; 4. Radko (M) 39.35. Maraton 30, Planina 30 točk.

Tek 1000 m: 1. Košir (P) 2.59; 2. Stojnišek (M) 3.05; 3. Emil (P) in 4. Uebeis (M). Maraton 34, Planina 36 točk.

Štafeta 4 x 100 m: 1. Planina 50.3; 2. Maraton 51.1. Maraton 38, Planina 44 točk.

Met kroglice: 1. Rajko (P) 13.28; 2. Radko (M) 12.31; 3. Lužar (M) 12.17; 4. Vider (P) 12.04. Maraton 43, Planina 49 točk.

Triskok: 1. Dušan (P) 11.82; 2. Belak (P) 11.57; 3. Zibrat (M) 10.99; 4. Lužar (M) 10.67. Maraton 46, Planina 56 točk.

Celjski sport

SK OLIMP : SK AMATER (Trbovlje) 2 : 6 (1 : 2)

Celje, 7. novembra.

Danes popoldne se je odigrala prvenstvena tekma med gornjima kluboma. Igra je bila odprta in zelo živahna, vendar pa so imeli A. več od igre ter so zasluženo zmagali. Pokazali pa so tudi več tehnične znanja. A. so bili poleg tega hitri ter so imeli dober start. Pred golom so bili odločni. Dobro so izrabili vse prilike. Prav dobra je bila tudi njihova oja obramba. Olimp je premehak in razigran ter neodločen pred golom. Imel je slabo obrambo.

Gole so zabili za Olimp Trnovšek in Primožič, za Amaterja pa po dva Sajovic, ostale pa Kos in Jordan. Tekmo je sodil dobro zagrebški sodnik g. Višnič. Gledalcev je bilo 300.

Boksarska tekma v Belgradu

Belgrad, 7. nov. m. V velikem paviljonu na belgrajskem sejmu je bila danes velika mednarodna boksarska tekma. Najprej je bila borba med Slovincem Ogrizkom in domačinom Džepinom. Ogrizku, ki je pravkar odslužil vojaški rok, se je poznalo, da ni treniral in je podlegel po točkah. Nato sta nastopila Eisenreich in Pavlovič. Borba, ki je navdušila gledalce, se je končala neodločno. V mednarodnem boksarskem dvoboju je Jugoslovan Hüber strahovito zdelal Italijana Valentia, ki je v šestem krogu odstopil. Kot zadnja sta nastopila Janežič in Italijan Dobrec. Dobrec je bil tehnično boljši od Janežiča, ki mu manjka tehničnega znanja. Nasprotno pa je bil Janežič zelo vzdržljiv. Po desetih krogih je ostala borba neodločena.

Šah

Aljehin : Euwe

Amsterdam, 7. novembra. AA. 14. partija za šahovsko svetovno prvenstvo je bila po 40. potezi prekinjena. Položaj je za dr. Aljehina nekoliko ugodnejši kakor za Euweja. Amsterdam, 7. novembra. 14. partijo je dobil Aljehin. Stanje po tej partiji je: Aljehin 8 in pol točke, od teh 6 zmag, Euwe 5 in pol točke, od teh tri zmage.

Mariborsko gledališče

Calderon : Sodnik Zalamejski.

Režija g. J. Koviča.

V katoliški Španiji doseže s Calderonom najvišji vrh ono kulturno snovanje, ki ga po naliki z drugimi deželami imenujemo renesanso, dasi je ono v svojem jedru mistično ter sta ji tuja i poganska miselnost i skrajni individualizem.

Calderon je sledil dramskemu mnogopiscu Lope de Vegi v visoki službi dvornega dramatika. Za kraljevo mizo mu ni bilo sile in nemoteno je pisal za dvor svoje drame, za Cerkev in mesto svoja »avta«. Ideje svojim številnim igram je zajemal iz katoliške pravovernosti in iz onega pretiranega pojmovanja osebne in rodbinske časti, ki so ga Španci prevzeli po Mavrih. V njegovih delih se bje boj za te ideje z ostrijo secenistične doslednosti. Naše življenje je posvečeno Bogu, veri in Cerkvi, propoveduje Calderon v svojih verskih igrah. Čuvaj nad svojo častjo in če ti je omadeževana, jo brezobzirno mašuj, pravi v svoji meščanski drami »Sodnik Zalamejski«.

Mariborska uprizoritev v režiji J. Koviča spada med najboljše predstave letošnje sezone. Duševno trdnost imovitega, stanovsko zavednega kmetstva v borbi zoper plemiške predpravice je odlično interpretiral g. Pavle Kovič kot Crespo. Z enako umetniško resnobo je igrala gdč. Branka Rasbergerjeva hčer Izabelo. Markantna laneknehtovska figura je bil J. Košuta kot general. Brutalnega vojskega Don Alvara je mestoma spretno upodobil g. Edo Grom. Prehudo v norčavo sta igrala g. Verdonik in g. Košič degeneriranega plemiča in njegovega slugo. Premehkužno si je zamislil g. Nakrst Crespovega sina Juana. Hudo pa je motila sicer dobro uigrano predstvo komparserija v obupno pisanih oblekah in diletantskih maskah.

Zdi se, da je stransko osebje v našem gledališču prepuščeno slepi sreči in gledališkemu starinarju.

Dve zanimivi tehni v Belgradu

Belgrad, 7. nov. m. Pred 5300 gledalci se je danes na igrišču Jugoslavije vršil dvojni program. Številno občinstvo je doživelo dokaj razburljivih trenutkov tako v prvi kakor tudi v drugi tekmi, kajti obe igri sta bili tipični borbi za točke.

Bask : Hajduk 3 : 3 (2 : 1)

Ta igra je bila razburljiva in zelo zanimiva. Domači so pričeli takoj zelo ostro igrati, enako pa so odgovorili tudi gostje z morja. Ako ne bi Hajdukovci napravili nekaj napak, bi zanesljivo odšli iz Belgrada kot zmagovalci. Zlasti sta padli v oči napaki Perašiča v 2. minuti, ko je po nepotrebnem vrnil žogo vratarju in je domačinom prineslo to prvi gol, in pa napaka branilca Milutina v 20. minuti, ko je po nepotrebnem padel drugi gol. Obe napaki sta spretno izkoristila Sarič in Špasojevič ter dosegla vodstvo za svoje. Vsakdo je pričakoval obetun poraz Hajdukovec, ker je njihova krilska vrsta delala napako za napako. Toda Hajduk ni popustil. Obramba se je počasi oprostila klešč domačinov, napad pa je tedaj z vsi silo pritisnil in izsilil zaporedoma pet kotov, od katerih je zadnji v 16. minuti prinesel gol po Lemešiču. Tako se je končal prvi polčas. V drugem polčasu je postajal Hajduk vedno boljši ter je že v drugi minuti Aljuevič izenačil. V 13. minuti je Glasič popravil na 2 : 3. Napaka Hajduka je bila, da ni potem pričel bolj defenzivno igrati, ker bi lahko brez večjih težav ohranil zmago. Baskovci so potem ostro pritisnili in skušali izenačiti, kar se jim je posrečilo v 39. minuti, ko je Detlinger dal tretji gol za domače. Kmalu nato se je igra končala. Neodločen rezultat popolnoma odgovarja igri.

Po tej igri se je pričela glavna tekma

Hašk : Jugoslavija 1 : 0 (0 : 0)

V tej igri so dominirali zagrebški akademiki. Simpatično in disciplinirano moštvo Haška je pokazalo zelo lepo igro v polju ter ustvarjalo nešteto prekrasnih situacij za gol, ki pa so vse, z izjemo ene, ostale brez uspeha. Hašk je dobro moštvo. Le oba stranska krilca ne zaslužita pohvale. Haškova napaka je, da preveč kombinira, da forsira igro skozi trio, namesto da bi se v prodorih posluževal obeh krilcev. Kaže, da se Hitrec zaveda, da sta oba krilca slaba in skuša zato izvesti vsako kombinacijo skozi središče napada. Jugoslavija je igrala danes podrečeno vlogo. Pri stanju 0 : 0 je Petrovič zastrelil v 36. minuti prvega polčasa celo enajstmetrovko, kar najbolj dokazuje, kaka nervoznost je zavladala med igralci za-

Vdani v voljo Vsemogočnega naznanjamo, da je dotrpel dne 6. novembra ob 23. v 34. letu starosti, naš nepozabni sin, brat in nečak, gospod

HERONIM ŠAVLI

kaplan pri sv. Jakobu v Ljubljani in dipl. filozof

Pogreb našega dragega pokojnika bo v torek, dne 9. novembra ob 9 izpred hiše žalosti v Kranju, Cojzova cesta 20, na farno pokopališče v Kranju.

Cč. sobratom se priporoča v molitev.

Kranj, dne 7. novembra 1937.

Rodbini Šavli, Ivančič.

Zalostnega srca sporočamo, da je danes, po daljšem bolehanju, umrla ljubljana žena, mati, sestra in svakinja, gospa

Ljudmila Sepin

Pogreb blage pokojnice bo v torek, dne 9. novembra 1937 ob 14 iz hiše žalosti na Mestnem trgu št. 2.

Ljubljana, dne 7. novembra 1937.

Joško Sepin, elektromonter, soprog; Riko, sinček, Vilko, Dolfe in Anica Laznikovi, brata in sestra.